



# Umelecké

časopis pre duchovný život.

## OBSAH:

1. číslo 1937  
2. číslo 1937  
3. číslo 1937
- Cesly: Anjelov Petrova, 187. Svätý Tomáš Alvincský - Viditeľná hlava Cirkvi, 194. Dúbravca: Pax - svätinky pokoja, 195. Páň ovce moje, 196. Mätyc: Modlitba, 200. 1900. Prečo trpieť?, 203. Bábicka: Podstata Eucharistie podľa svätého Pavla, 207. Zúbek: Bonumque malum, kresťanstvo, 214. Zvonček: Svätý Tomáš Alvincský ako básnik, 224. Kňaz: List študentovi, 226. Do výšky, 232. Život, 235. Literatúra, 237.

Fr. A. M. Anjelov, OP.

## PETROVA LOĎ.

Zlomené krídla bôfu objaly Golgotu;  
vtedy práve hlasy prorokov dozrely plne.  
Vojak Kráľovi kopiju vbodol do boku,  
a z božskej skrýše vyplávala po krvavej vlne  
loď — božích synov mať spasná,  
s vejkou križa taká krásna!

Brodí sa priestranstvami dlhočižných vekov,  
hádzaná besným vlnením vtelených satanov,  
čo ukrutne ju skrvavia červeňou mäkkou;  
sužovaná lžou, čo blato kydá za pravdou,  
sýtená slzami, popolom,  
shodná so svojim pôvodom.

Lež aj keď ju zráňajú údery tyrana  
a vrieskajúci víchor šibe ju a zmieta,  
aj keď bôľne svätokrádežníka tiara  
tlačí ju a smiech zlomyseľných pekľom znie tak,  
predsa v istote ostáva  
nezdrvená, čistá a slávna.

Teraz aj nás vezie na večitý Ararat  
s Petrovým dedičom, svätým, tiary hodným,  
čo ustavične žije a mrie len za návrat  
tej lode do prístavu s majákom Kristovým.  
Tam končí plavba z krvavého  
srdca cez trud a krv do slávneho! ...

## Viditeľná hlava Cirkvi.

Svätý Tomáš Akvinský, OP.

Kdekoľvek sú viaceré vlády usmernené k jednému, musí byť nejaká všeobecná vláda nad čiastočnými vládami; lebo vo všetkých ctnostiach a činoch je poriadok podľa poriadku cieľov, ako sa vraví v knihe *Ethicorum*.<sup>1</sup> Obecné dobro však je božskejšie ako jednotlivé dobro. A preto nad riadiacou mocou, ktorá odhaduje jednotlivé dobro, musí byť všeobecná riadiaca moc vzhľadom na obecné dobro; ináč by nemohlo byť spojenie v jednom.

A preto, keďže celá Cirkev je jedno telo, ak sa má táto jednota zachovať, musí byť nejaká riadiaca moc vzhľadom na celú Cirkev nad biskupskú moc, ktorá riadi zvláštnu cirkev; a to je pápežská moc. A preto tí, čo túto moc zapierajú, volajú sa rozkolníci sťa rozdeľovatelia jednoty Cirkvi.

Hoci všetkým apoštolom spoločne bola daná moc sväzovať a rozväzovať, jednako aby sa v tejto moci naznačil nejaký poriadok, najprv bola daná len Petrovi, aby sa ukázalo, že táto moc má od neho na iných sostúpiť; preto aj jemu bolo zvlášť povedané: „Utvrdzuj svojich bratov“<sup>2</sup> a „Pas moje ovce“,<sup>3</sup> to jest, ako Zlatoústý vraví, „miesto mňa buď predstaveným a hlavou bratov, aby oni, prijímúc ňa miesto mňa, hlásali a potvrdzovali, že na svojom tróne sedíš na celom zemskom obvode“.

<sup>1</sup> I, 1—2.

<sup>2</sup> Luk. 22, 32.

<sup>3</sup> Ján 21, 17.

## Pas baránky moje . . . , pas ovce moje.<sup>1</sup>

Dr. Stefan Dubravec.

Sú to jednoduché, z denného života vzaté slová. No na ústach Kristových, povedané Petrovi v tej slávnostnej chvíli, majú nesmierne dosah: znamenajú udelenie nadprirodzenej moci nad celou Cirkvou, bez ohraničenia čo do priestoru a času, keďže táto moc sa vzťahuje na celú zem a trvá až do skončenia sveta. Ako vôbec božie diela sa vyznačujú jednoduchosťou a pritom nesmiernou velebnosťou, takže aj vyjadriť sa dajú každému prístupným spôsobom (napr. „Slovo telom sa stalo“; „Toto je telo moje“), spolu však znamenajú nevyčerpatelnú hĺbku pre ľudský rozum; tak sa spája jednoduchosť so vznešenosťou v slovách Kristových pri prisľúbení a ustanovení najvyššej moci v Cirkvi.

Tu chcem poukázať len na jednu stránku tejto moci, totiž na najvyššiu učiteľskú moc hlavy Cirkvi, no najmä na jej výsadu, totiž na neomylnosť rímskeho pápeža v učení viery a mravov.

V spomenutých slovách Kristových je bezpochyby zahrnutá najvyššia učiteľská moc v Cirkvi. Spasiteľ častejšie pripodobňuje svoj pomer k veriacim k pomeru pastiera a stáda. Keď teda Petra poveruje, aby pásol celé jeho stádo, udeľuje mu moc, aby spravoval celú Cirkev. K spravovaniu však predovšetkým prináleží podávanie učenia. Čím je paša pre stádo alebo vôbec potrava pre telo, tým je náuka pre dušu. Svätý Tomáš Akv. vtipne dokazuje,<sup>2</sup> že medzi činiteľmi, ktorí vplývajú na človeka, najsilnejšou a najvznešenejšou je pravda, keďže táto hýbe silami intelektuálnymi, ktorým v človekovi prislúcha prvenstvo nad ostatnými schopnosťami.

<sup>1</sup> Ján 21, 15—17.

<sup>2</sup> Quodlib. 12 a 20.

Že sa vec naozaj tak má, netreba obšírnejšie dokazovať. Veď človek vo všetkom hľadá koreň vecí, hľadá pravdy, zákony platné v každom odbore, aby podľa nich zariadil svoju činnosť. Tak podľa zákonov čiže právd, platných v mechanike, zostavuje stroje; skúma zákony vegetácie, aby napr. dosiahol lepšiu úrodu; zdokonaľuje lekársku vedu na základe novších objavov; zisťuje podmienky utvorenia trvalých umeleckých hodnôt atď.

Vrcholným javom ľudského života je bezpochyby **n á b o ž e n s t v o**. Aj keby azda čo aj veľmi mnohí ľudia i cez dlhý čas zdali sa byť — najmä navonok — ľahostajnými v otázke náboženstva, pravdou zostáva, že nik nemôže vo svojom svedomí úplne potlačiť otázku svojho pomeru k Bohu; zvlášť v rozhodujúcich chvíľach tento hlas sa znova a znova ozve a núti človeka buď mať naň ohľad alebo v e d o m e ho odmietnuť. Takto život ľudský v najhlbšom svojom zameraní usmerňuje sa kladným alebo záporným stanoviskom voči náboženstvu. A to nielen život jednotlivca, ale, pravda, aj život väčšieho-mensieho celku ako takého. Dejiny nám dostatočne dokazujú, že práve náboženské otázky vždy najviacej hýbaly svetom.

Ale ako v iných otázkach hľadáme koreň vecí, zisťujeme **p r a v d y**, ktoré v tých otázkach platia, priam tak sa aj v najvážnejšej otázke, totiž v náboženstve, nemôžeme uspokojiť nejakým všeobecným stanoviskom, prípadne nejakým neurčitým citom. Takéto stanovisko by bolo práve také hriechne, ako úplné odmietanie náboženstva, lebo nepravé náboženstvo tiež nie je nábcženstvom. Teda aj v náboženstve musí platiť to, čo v iných otázkach, totiž že základom tu musia byť **p r a v d y** platné v náboženstve, totiž v pomere človeka k Bohu a tieto pravdy musia usmerniť celú činnosť, celý život človeka.

Katolícka viera nás učí, že ohľadom náboženských právd Pán Boh nenechal človeka na neho samého, ale dal mu o nich nadprirodzené zjavenie. Človek síce aj prirodzeným rozumom môže zistiť niektoré náboženské pravdy, ale za terajšieho svojho stavu i v tejto veci zápasí s rozličnými ťažkosťami. Predovšetkým však Boh určil človeka pre nadprirodzený cieľ, totiž pre účasť na božskej blaženosti, o ktorom — ako aj o prostriedkoch na dosiahnutie tohto cieľa potrebných — by človek svojím prirodzeným rozumom vôbec nič nemohol vedieť. — Boh teda dal ľuďom zvláštne poučenie čiže zjavenie aj o prirodzených, ale najmä o nadprirodzených pravdách náboženských. Toto zjavenie božie vyvrcholilo v Ježišovi Kristovi, jednorodenom Synovi Božom, ktorý toto definitívne zjavenie božie sveril Cirkvi, aby ho bez omylu hlásala všetkým národom. Správu Cirkvi však s plnou mocou v každom ohľade — i s výsadou neomylného hlásania zjavenia — sveril svätému Petrovi a jeho nástupcom, rímskym pápežom.

Náuka o neomylnosti rímskeho pápeža by sa azda niekomu na prvý pohľad zdala proti rozumu. No, je to článok viery, a kto by ho zapieral, prestal by mať pravú vieru. Podobne aj ten, kto by tvrdil, že je to proti rozumu, lebo aj to je článkom viery, že medzi vierou a rozumom nemôže byť skutočného rozporu. Iba pozdávať sa môže niekomu, že takýto rozpor jestvuje, a to, — ako vatikánsky snem hovorí — z dvoch príčin: buď článok viery neponíma v tom smysle, ako Cirkev učí, buď nejakú mienku, náhľad, ktorému viera skutočne odporuje, pokladá za zistenú pravdu rozumu; v tomto prípade však, podľa toho istého vatikánskeho snemu, je celkom isté, že takáto mienka, odporujúca viere, je m y l n á.

Ak by si teda niekto tak vykladal neomylnosť pápeža, že pápež, čirý človek, sotva prijal

voľbu za pápeža, stal sa Bohom, že všetko vie, že vôbec v ničom sa nemôže pomýliť, že vôbec nemôže spáchať hriech a podobne, tu by platilo, že poníma článok viery v tom smysle, ako ho Cirkev neučí. Lebo Cirkev učí, že „rímsky pápež, keď hovorí ex cathedra, t. j. keď vykonáva úrad pastiera a učiteľa všetkých kresťanov a svojou najvyššou apoštolskou vážnosťou (autoritou) ustalať (definuje) náuku viery alebo mravov, ktorú má celá Cirkev dodržiavať, prispením božím vo svätom Petrovi mu slúbeným, má neomylnosť...“

Cirkev teda neučí, že by pápež bol Bohom alebo mal skutočne nejaké božské vlastnosti. Učí síce neomylnosť, ale v náuke viery a mravov, ak ju pápež podáva spôsobom v článku viery uvedeným. A táto neomylnosť nie je proti rozumu, ba naopak, javí sa rozumu veľmi primeranou, vhodnou a všetky námietky, ktoré sa proti nej môžu podať, vie rozum rozlúštiť. Toto tiež platí o každom článku viery. Neobstoí napr. námietka, že „aj pápež je len človek, teda sa môže mýliť“. Pravda, „aj pápež je len človek“; aj to je pravda, že vo veľmi mnohých veciach „sa môže mýliť“. Ale už nasleduje, že vždy a za každých okolností sa môže mýliť, aj keď hovorí „ex cathedra“ v smysle článku viery o neomylnosti. Veď istú neomylnosť podľa všeobecného presvedčenia ľudí má každý človek: totiž pokiaľ ide o všeobecné, základné princípy myslenia, ako je princíp protirečenia, totožnosti, že celok je viac, než čiastka atď. Táto neomylnosť je daná už prirodzenou silou rozumu ľudského. Pápežova neomylnosť sa však zakladá na nadprirodzenej pomoci božej. Na otázku totiž, že „ako môže byť pápež neomylný“, náš článok viery jasne odpovedá, že „prispením božím, vo svätom Petrovi mu slúbeným“. Toto prisľúbenie je zvlášť výslovne uvedené v slovách Pána Ježiša Petrovi: „Ja prosil som za teba, aby ne-

prestala tvoja viera; a ty, keď sa niekedy obrátiš, utvrdzuj svojich bratov."<sup>3</sup> Že to platí aj pre Petrových nástupcov, vyplýva z toho, že vôbec celá ústava Cirkvi, na čele s neomylnou hlavou, platí na všetky časy, ba — tak možno povedať ľudsky — akosi pre veľkú rozšírenosť Cirkvi a z iných príčin viacej je potrebná neomylnosť hlavy Cirkvi v neskorších dobách, než za časov svätého Petra. Rozličné námietky z cirkevných dejín tu nechcem preberať; apologetiky ich uvádzajú aj rozlúštia. Ani to nikoho nepomýli, že tento článok viery bol až na vatikánskom sneme tak slávnostne vyhlásený; obsahujú ho všetky veki počnúc od čias Ježiša Krista až podnes, tak sväté Písmo, ako aj cirkevní Otcovia, snemy, správanie sa bludárov a rozhodovania pápežov vo veciach náuky. Až po vatikánsky snem je tu teda iba ten zjav, ktorý sa volá (v správnom slova smysle rozumeným) vývojom dogiem, totiž že celá náuka, celá dogma je tu už od samého začiatku, ale postupom sa viacej objasní, reflexne výslovnejšie vypovie atď., ako v semiačku je už celý strom, hoci sa postupne vyvinie v celom svojom obsahu, bez toho však žeby sa zmenil, lebo už v semienku je všetko obsažené.<sup>4</sup>

Dogma o neomylnosti pápeža sa rozumu javí práve veľmi primeraná, vhodným prostriedkom na to, aby Cirkev bola jednotná, spojená totiž tou istou náukou, ďalej aby sme mali úplnú istotu o pravdivosti svojej katolickej viery atď. Lebo keď raz Boh chcel nám dať pravú náuku, zaiste vie aj zabezpečiť, aby nám táto bola bez omylu podávaná, aby sme ju tak bez obavy mohli, ale aj bez výhovorky museli prijať. Preto ak niekto proti článku neomylnosti, ako ho Cirkev učí, predsa len namieta, že „pápež sa môže myliť“, je po-do-zrivý, že vec viery neponíma vážne, že hľadá výhovorku pre svoju ľahostajnosť, pravda,

<sup>3</sup> Luk. 22, 32.

<sup>4</sup> Mat. 13, 32.



márne, ako by totiž beztak nebolo možné, aby nám niekto bez omylu povedal, čo žiada od nás Boh veriť a konať, aby sme večnú blaženosť dosiahli. Ako však Kristus sám, kým bol viditeľne na zemi, túto náuku ľudskou rečou bez omylu hlásal, tak sa postaral, aby jeho viditeľný námestník to isté konal. Musíme byť za to Pánu Ježišovi len povďační a celou oddanosťou prilipnúť k jeho Námestníkovi, skalopevne veriť a húževnate plniť to, čomu nás bez omylu učí, v tom povedomí, že všetky protivné námietky sú len pokušeniami, ktoré chcú v nás „ubiť pastiera“<sup>3</sup> na našu škodu, že všetky sa dajú rozumom rozlúštiť; takže bezpečne môžeme, ale aj musíme sa pridržať nauky najvyššieho Pastiera Cirkvi ako neomylného ukazovateľa cesty k večnej blaženosti.

## Modlitba.

Dr. Inocent Müller, OP.

Keď sa človek modlí, neraz si myslí, že Pán Boh ho musí vypočuť, že modlitba je na to, aby si Pána Boha akosi naklonil, aby ho o niečom presvedčil. A vzápätí na to pride mu na um strašná myšlienka, že jeho modlitba je zbytočná, lebo božia vôľa je nezmeniteľná, Boha nemôžeme presvedčovať. Nuž prečo sa modliť? Vieme dobre, že Boh je nekonečná dobrotá, ktorá sa chce nekonečne rozdávať, že je milosrdenstvo, ktoré ide v ústrety a na pomoc každému, kto ho prosí. Ale Boh je tiež dokonalé, nemeniteľné bytie, jeho vôľa je od večnosti nemeniteľná práve tak, ako jeho milosrdenstvo. Boh určil od večnosti poriadok v celom vesmíre, od tohto ustáleného poriadku závisia všetky účinky; môžeme teda tvrdiť, že skôr alebo neskôr všetko sa stane, všetko pride, či sa budeme modliť alebo nie?

<sup>3</sup> Mat. 26, 31.

Jednako ostávajú v platnosti slová Krista Pána: „Pýtajte, a dá sa vám, hľadajte, a nájdete, klopte, a otvorí sa vám.“ Lebo modlitba nie je naše osobné úsilie, nie je to nejaký útok ľudskej duše na nemeniteľného Boha, aby ho donútila zmeniť jeho prozreteľnostné večné plány. Tak vravíme my, ľudia, ale je to iba obrazná reč. Božia vôľa je naozaj nemeniteľná, ale práve v tejto nemeniteľnosti je prameň neomyľnej účinnosti modlitby. Lebo pokorná a vytrvalá modlitba, ktorou prosíme niečo na naše posvätenie, bude neomyľne vypočutá, lebo takto určil Boh, ktorý nemôže klamať, a Kristus Pán to prisľúbil. Detsky teda smýšľajú tí, čo si myslia, že Pán Boh od večnosti nepredvídaval modlitby, ktoré budeme k nemu vysielat', ako aj tí, čo si myslia, že Boh musí zmeniť svoju vôľu, svoje úmysly, keď my to žiadame.

Pre duchovný život je teda veľmi dôležité poznať, v čom spočíva podstata modlitby. Veď modlitba náleží k najúčinnejším prostriedkom na dosiahnutie kresťanskej dokonalosti; preto vravíme, že kto sa vie dobre modliť, vie aj dobre žiť. Modlitba obsahuje túžbu po dokonalosti, lebo kto sa úprimne modlí, musí túžiť po tom, aby bol lepší. Predpokladá určité poznanie Pána Boha a seba samého, nakoľko v modlitbe ide o pomer medzi obidvoma. Stotožňuje našu vôľu s božou vôľou, lebo kto sa modlí, podrobuje sa Bohu, chce, aby sa stala jeho vôľa. Modlitba teda je duchovnou náplňou prostriedkov na dosiahnutie dokonalosti, o ktorých bola reč doteraz. Pokrok vnútorného života závisí od pokroku v modlitbe, to vidíme v živote všetkých svätcov; načim preto dobre poznať povahu modlitby, jej účinnosť a tiež všetky spôsoby modlitby.

Čo je modlitba?

V náuke svätých Otcov máme tri výmery modlitby, ktoré sa navzájom dopĺňajú. Svätý Ján Damšský určuje modlitbu v najvšeobec-

nejšom slova smysle ako „výstup mysle k Bohu“. A pred ním svätý Augustín napísal, že modlitba je vrúcne úsilie mysle po Bohu. V užšom smysle definujú svätí Otcovia modlitbu takto: „Pýtanie potrebných vecí od Boha.“ Tento výmer je najznámejší a stretávame sa s ním najčastejšie v knihách duchovných spisovateľov. Napokon máme tretí výmer modlitby od svätého Gregora Nysenského, ktorý vyjadruje tiež pomer modliacej sa duše k Bohu: „Modlitba je rozhovor duše s Bohom.“ Ťažko určiť, ktorý z týchto výmerov je správnejší, lebo každý obsahuje aspoň jeden podstatný prvok modlitby. Novší spisovatelia spájajú tie tri výmery dovedna a určujú modlitbu takto: Modlitba je pozdvihnutie duše k Bohu, aby mu za všetko poďakovala a vyprosila si milosti, aby sa stala lepšou na jeho slávu.

Slovo „pozdvihnutie“ metaforicky naznačuje úsilie človeka odtrhnúť sa od tvorov, aj od seba samého, aby myslel na Boha, ktorý nás obklopuje so všetkých strán, ba, ktorý prebýva v naj dôvernejšom priateľstve v našej duši. Vieme dobre, ako sme naklonení upútať pozornosť všetkých svojich schopností na množstvo vecí, ktoré dušu iba rozptyľujú. A tu práve je potrebné úsilie sústrediť všetky schopnosti na Boha, pozdvihnúť sa so zeme k nebesám, k Bohu. Toto pozdvihnutie pomenovali svätci rozhovorom. V modlitbe totiž, či je už klaňaním alebo prosbou, očakávame od Pána Boha odpoveď, a to predpokladá akýsi rozhovor s ním, aj keby to bola modlitba veľmi krátka.

Modlitba je rozhovor s Bohom, preto prvý úkon tohto rozhovoru musí byť prejav úcty a klaňania, tak, ako keď pozdravujeme osobu, s ktorou sa stretnerne. Až po tomto základnom prejave môžeme vyjadriť svoje prosby a žiadosti, na čo sa často zabúda, preto mnohé mod-

litby nebývajú vypočuté. A keď už človek predkladá v modlitbe Pánu Bohu svoje prosby, keď prosí o milosti potrebné pre spasenie, nesmie zabúdať, že prvotný účel aj týchto prosieb je sláva božia. Všetko, čo prosíme, prosíme preto, aby v nás bol oslávený všemohúci Boh.

## Prečo trpieť?

Univ. prof. Dr. Jozef Búda.

Jedna z otázok, s ktorou sa Iudia veľa zapodievali a zapodieujú. A odpovedať na ňu nie je ľahko. Ani ja nechcem tu posháňať všetky možné odpovede; chcem skôr poukázať na to, ako má na utrpenie hľadieť človek, ktorý sa usiluje žiť duchovným životom.

Je zaujímavé, že Iudia málokedy si spomenú na Pána Boha, a najmä vtedy im Pán Boh nepríde na um, keď sa im dobre vodí; utrpenie veľmi radi vyčítujú Pánu Bohu. Myslia si, hádam, že by to lepšie zariadili, keby oni sedeli na tróne božom. Ustavične vzdychajú: Prečo Boh to a ono? Prečo dal také prirodzené zákony, že musíme byť chorí a musíme zomrieť? Prečo Pán Boh trpí, že jedni žijú v prepychu, iní musia biediť? Prečo trpí na svete zlých Iudí, ktorí nás prenasledujú?

Nuž s tou predposlednou výčitkou už mnohí akosi zázračne umlkli. Vtedy, keď sa vyšvihli z biedy a sami začali žiť v prepychu. Vtedy to už naraz bolo na mieste, a na tých, ktorí aj naďalej ostali v biede, si viac ani nespomenuli.

A s tou poslednou výčitkou by nám vari všetkým lepšie bolo čušať. Pretože tá výčitka obsahuje aj otázku: Prečo Pán Boh trpí nás? Koľkým sme už aj my spôsobili utrpenie?

Pôvodne, pravda, nemala byť na svete smrť, nemalo byť utrpenie. „Pretože Boh stvoril človeka pre neporušiteľnosť a urobil ho obrazom

svojej vlastnej podoby. Ale závistou diablovou vkročila smrť na svet."<sup>1</sup>

Diabol doniesol na svet hriech, smrť a utrpenie však je následok hriechu. Takto hľadel na utrpenie starozákonný človek. Ale v starších časoch mal ten mylný názor, že trest je vždy následok, trest za osobný hriech. Nie div. Starozákonný človek, najmä v časoch dávnejších, bol ešte veľmi pozemským človekom. Jeho zákonník bol plný sľubov, že za zachovávanie zákona čaká naňho tuzemské požehnanie a dlhý život, za prestupovanie zákona však odplatou bude utrpenie a smrť. Ako vzor trpezlivosti sa nám predkladá Jób. Traja priatelia prichádzajú ho potešovať, prednesú mu celé úvahy, ale všetky ich dlhé reči vyznejú v jedno: Ty musíš byť veľký hriešnik, keď ťa Pán Boh tak tresce! Ale práve táto kniha o Jóbovi usiluje sa už rozriešiť otázku: Prečo trpieť? Nerozriešiš ju s tou úplnosťou, s ktorou ju máme rozriešenú v Novom zákone, ale jedno priklincúva: Utrpenie nie je vždy trestom za osobný hriech. Neraz dopustí Boh utrpenie aj na spravodlivého človeka, aby ho vyskúšal, či je hodný ďalšieho požehnania božieho, alebo aby pochybovačom dokázal, že je tohto požehnania naozaj hodný. Pravda, pre poučenie národa, ktorý smýšľa ešte veľmi pozemský, volí si svätopisec prípad človeka, ktorý už tu na zemi dosiahol odmenu za trpezlivo znášané utrpenie.

Ale už aj posledné starozákonné spisy nám predstavujú človeka svojej doby omnoho vyššie. Ten hrdinsky znáša utrpenie, ba i mučenícku smrť za zákon boží, lebo je plný nádeje na posmrtnú odmenu. Siedmi bratia a ich matka dajú sa mučiť najvyberanejšími mukami, dajú si po jednom odrezávať údy a sú presvedčení, že im to Boh pri vzkriesení všetko vynahradí.<sup>2</sup> Kniha Múdrosti, ktorá vznikla pri-

<sup>1</sup> Múdr. 2, 23—24.

<sup>2</sup> 2 Machab. 7, 1 an.

bližne v tom istom čase, tiež zovrubne opisuje rozdielny osud spravodlivých a bezbožníkov tu na zemi, ale aj ich rozdielny osud na druhom svete. Aspoň jeden výrok o spravodlivých: „I keď v očiach ľudí trpeli muky, ich nádej je plná nesmrteľnosti, a keďže znášali to málo, dosiahnu mnoho dobra, lebo Boh ich skusoval a uznal ich za hodných seba.“<sup>3</sup>

Ani by človek nečakal v starozákonnej knihe tú myšlienku, ktorá je tu vyslovená: utrpením sa človek stáva hodným Boha. Ale tu nemá táto myšlienka ešte ten vznešený význam, ako v Novom zákone. Veď starozákonný človek nemal ešte pochop o trpiacom Bohočlovekovi. Kniha Múdrosti hľadá na vec tak, že utrpenie očisťuje človeka, a len takto očistený človek je hodný Boha. „Skusoval ich, ako zlato v ohni.“<sup>4</sup> A vieme, že zlato sa v ohni očisťuje od trosky.

Všetko, čo Starý zákon o utrpení a o jeho trpezlivom znášaní učí, vychádza akosi zo sebalásky človeka. Zo sebalásky síce dovolenej, no nedokonalej. Starý zákon nám predstavuje jedného človeka, ktorý bude trpieť nevinne, z lásky. Novozákonný človek vie, že tento trpiateľ je Boh, Bohočlovek, ktorý aj sám, aj skrze svojich apoštolov neraz vyhlásil, že ten ho bude hodný, kto vezme na seba jeho kríž a kto bude s ním trpieť. A tieto láskavé výzvy Bohočloveka, ale hlavne jeho vznešený príklad, presvedčily lepšiu čiastku ľudstva, že utrpenie má nesmiernu cenu. Boh ho dopustil a dopúšťa na človeka, ale nie na jeho škodu.

Ako prijímať teda utrpenia? Ponajprv ponížene, vo vedomí svojej hriechnosti. A i v treste hľadáme vždy lásku božiu. Boh nás tu tresce, aby nás nemusel trestať na druhom svete, kde tresty budú prísnejšie.

A ak sa nám niekedy zdá, že jednako len primného trpíme? Pre ten prípad nám dáva

<sup>3</sup> Múdr. 2, 4—5.

<sup>4</sup> Tamt. 2, 6.

veľmi pekné poučenie kniha „Nasledovanie Krista“. Tam Pán takto hovorí k duši: „Nebudeš sa ospravedľňovať, ako by si to a toľko nemal trpieť, ale vo všetkom budeš ospravedľňovať mňa a chváliť ma čo svätého.“<sup>5</sup> Ó, a Pána Boha je tak ľahko ospravedlniť! Vieme, že nič nekoná bez príčiny, a každé utrpenie, ktoré na nás sošle tu na zemi, smeruje vždy len k nášmu dobru.

Katolík smie sa utrpenia chrániť, smie mu predísť, smie sa ho zbaviť. Ba môžu byť okolnosti, keď je toto priam povinnosťou. Vtedy, keď ide o záchranu vlastného života. V chorobe teda musí človek hľadať pomoc. A môže na to použiť všetky možné moderné vymoženosti a vynálezy. Ale jedno nikdy nesmie, a to nielen katolík, ale ani nikto iný: za cenu duše zachrániť telo od utrpenia. Nik nesmie spáchať hriech, aby sa nejakého utrpenia zbavil. Kto by sa od utrpenia len hriechom vedel oslobodiť, alebo by len hriechom vedel skrátiť utrpenie bližného, ten musí ďalej trpieť a musí sa ďalej dívať na utrpenie iného, nech by mu bol akokoľvek blízky. Tu nijaké filozofovanie, nijaký „humanizmus nepomôže“. Filozofovanie, ktoré by toto chcelo odmudrovať, je nevera, a humanizmus, ktorý by takto chcel pomáhať iným, je neľudskosť. A pritom v tajných záhyboch duše človek obyčajne nemá na mysli iných, ale seba. Sám sa chce zbaviť utrpenia, ktoré musí znášať vtedy, keď hľadá na muky iného.

Vrchol kresťanstva je dobrovoľne brať na seba utrpenie z lásky k Bohu a z lásky k bližnému, pravda, dobre pochopenej lásky. A katolicizmus mal a má mnoho duší, ktoré vystúpily na tento vrchol.

Svet nepochopí výrok sväteice: „Pane, alebo trpieť, alebo zomrieť.“ Nepochopí svätca, ktorý ako odmenu za mnohé utrpenia si žiadal: „Pane, trpieť a byť opovrhnutým pre Teba.“ Nepochopí iného svätca, ktorý sa ani pekla nebál

pre utrpenie, ale len preto, že by stratil lásku božiu: „Pane, nedaj ma do pekla, lebo tam nemožno Ťa milovať.“

Ale toto bol duch apoštolov: „Apoštolovia radostne išli od veľrady, lebo boli uznaní za hodných pohanu trpieť pre meno Ježišovo.“<sup>6</sup>

A toto je Duch Kristov, ktorý jedine z lásky k nám bol „opovrhnutý a posledný z ľudí, muž, ktorý poznal bolesti a útrapy“.<sup>7</sup> Kto si tohto ducha osvojí, pochopí všetky výroky svätcov o utrpení. Pochopí množstvo duší, ktoré aj dnes chodia po svete a ktoré sa samy ponúkly Pánovi za obeť. Samy prosily o križ, a potom ho aj nesú s hrdinskou láskou. A to i svet uzná, že láska sa najviac ukáže v utrpení.

A kto raz kresťanom chce byť, musí si osvojiť ducha Kristovho, ducha utrpenia. Je to príkaz Pánov: „Kto chce za mnou prísť, nech sa zaprie, nech vezme svoj križ a nech ma nasleduje.“<sup>8</sup> A kto nevezme svoj križ a nenasleduje mňa, nie je mňa hodný.<sup>9</sup>

„Kto nemá ducha Kristovho, ten nie je jeho.“<sup>10</sup>

## Podstata Eucharistie podľa svätého Pavla.

Dr. Pavol Beňuška.

Pre pochopenie náuky apoštola o Eucharistii oveľa dôležitejší je text veršov 14.—22. tej istej hlavy. Svätý Pavol, chciac dobre zaštepíť do srdca Korinťanov zákaz zúčastňovať sa na stolovaní, kde sa podáva pokrm z pohan-ských obetí, píše im: „Preto, moji najmilší, utekajte pred modloslužobníctvom. Ako múdрым hovorím; vy sami posúďte, čo vravím. Požehnaný kalich, ktorý požehnáваме, či nie je

<sup>5</sup> 3, 25, 16.

<sup>6</sup> Skut. 5, 41.

<sup>7</sup> Iz. 53, 3.

<sup>8</sup> Mt. 16, 24.

<sup>9</sup> Mt. 10, 38.

<sup>10</sup> Rim. 8, 9.



zúčastnením sa na krvi Kristovej? A chlieb, ktorý lámeme, či nie je zúčastnením sa na tele Pánovom? Lebo jeden chlieb, jedno telo sme mnohí; všetci, ktorí sa zúčastňujeme na jednom tele. Pozrite na Izraelstvo podľa tela; či nezúčastňujú sa na oltári tí, ktorí jedia obeť? Čo teda? Hovorím, že modlám obetovanie je niečo? Alebo že modla je niečo? Ale čo pohani obetujú, zlým duchom obetujú, a nie Bohu. Ale ja nechcem, aby ste boli spoločníkmi zlých duchov. Nemôžete piť kalich Pánov aj kalich zlých duchov; nemôžete sa zúčastniť na stole Pánovom i na stole zlých duchov. Či budeme dráždiť Pána? Či sme silnejší od neho? . . ."

Keď čítame tento text, máme neklamný dojem, že tvrdenia, vzťahujúce sa na Kristovo telo a krv Kristovou, sú také zrejmé i pre Koriňťanov, že nimi môže svätý Pavol dokazovať iné. Neopisuje podrobne Eucharistiu, ale pripomína jej prvky a jej hla vn ý účinok; preto ani netreba sa zastaviť nad tým, že tuná najprv uvádza kalich a až potom chlieb. Pri opise poslednej večere, ktorá sa opakuje v kresťanských shromaždeniach na Ježišov rozkaz, je uvedený postup chlieb — víno.<sup>1</sup>

V tejto argumentácii svätý Pavol porovnáva tri druhy obety a účasť veriaceho na nich. Postup možno vyjadriť takto: Ako chlieb a kalich eucharistický sú zúčastnením na Kristovom tele a krvi Kristovej, ako požívanie židovských obetí spojuje s oltárom, tak aj požívanie z pohanských obetí spôsobuje spojenie s diablami, ktorým pohania obetujú. Z tejto analogie, čo jestvuje medzi jednotlivými obradmi, načim predovšetkým uzatvárať, že aj pre svätého Pavla aj pre Koriňťanov Eucharistia je o b e t a.

Apoštol totiž porovnáva tri druhy obetných jedál. Židia požívajú mäso zvierat, ktoré boli

<sup>1</sup> 11, 23—25.

obetované Bohu, a preto s ním vstupujú do spoločnosti. Pohaní jedia zo zvierat obetovaných modlám, a preto vstupujú do spoločnosti s diablom. I chlieb a kalich, z ktorých kresťania požívajú, uvádzajú do spoločnosti s telom Kristovým a s jeho krvou. Prečo? Pre tú istú príčinu ako predošli, lebo sú obetné dary. Porovnanie, ktoré je medzi „kalichom a stolom démonov“ a „kalichom a stolom Pánovým“, tiež nabáda k tomu, že svätý Pavol myslí na obetné jedlá. Teda i tuná apoštol vyjadruje, čo zdôraznil aj v opise poslednej večere, kde vyzdvihol, že kresťania prijímajú z obetných darov.

A čože sú tieto obetné dary? Židia majú svoje obetné zvieratá, pohaní svoje obetné predmety — a požívanie z nich uvádza do spoločnosti s Jahve alebo s diablom. Ktorá je kresťanská obeta? V tom istom Liste ku Koriňanom svätý Pavol hovorí: „Kristus, náš baránok veľkonočný, sa obetoval.“<sup>2</sup> Kristus je teda obeta kresťanov. A keďže, ako hovorí Msgr. Batiffol, „ozajstné je požívanie idolotthytu (obety pohanskej), ozajstné je požívanie z chrámovej obety (thusia), nič neoznačuje, že nová obeta, z ktorej požívame pri stole Pána, by bola iba figúrou; analogia tomu protirečí“.<sup>3</sup> Kresťania teda tiež skutočne požívajú zo svojej obety, prijímajú Kristovo telo a krv Krista, ktorý sa na kríži obetoval. Je zrejmé, že svätý Pavol aj tuná učí eucharistický realizmus; obetné dary eucharistické, ktoré kresťania požívajú, sú ozajstné Kristovo telo a ozajstná Kristova krv. Opis poslednej večere a tento úryvok sa vzájomne potvrdzujú, pokiaľ ide o realizmus Eucharistie<sup>4</sup> a jej obetný ráz.

<sup>2</sup> 5, 7.

<sup>3</sup> Spom. dielo, str. 96.

<sup>4</sup> Proti výkladu symbolickému, ktorý zastáva napríklad Réville, *Les origines de l'Eucharistie*.

Ale Eucharistia je obetným jedlom iba preto, že pripomína, predstavuje Kristovu smrť na kríži? Možno z tohto úseku Pavlovho Listu vyčítať, že Eucharistia je súčasná obeta, odlišná od obety kríža? Mnohí exegeti tak tvrdia a prekladajú miesto „stôl Pánov“ — „oltár Pánov“.<sup>5</sup> „Stôl démonov“ rovná sa „oltáru démonov“, kde byly kladené obetné zvieratá, aby byly obetované. Nie je to teda stôl, s ktorého sa jedlo.<sup>6</sup> Podobne treba chápať i výraz „stôl Pánov“; na ňom nie je Kristovo telo a Kristova krv, ale Kristovo telo a Kristova krv v stave obety, ako obeta. Ak porovnanie Pavlovo má dajakú cenu, hľa, čo potvrdzuje: Telo Kristovo a krv Kristova, s ktorými sa veriaci spolčuje pri večeri, neboly iba kedysi na kríži obetované. Ale na stole a v kalichu Pána sú znovu v stave obety... Všade, kde Ježiš je v stave hostie, či je to už pri večeri a či na kríži, či to Písmo formálne hovorí alebo nie, všade obetuje Bohu svoj život a svoju smrť, svoje telo a svoju krv.”<sup>7</sup>

Tento výklad azda presahuje slová apoštola. Je isté, že obetné jedlo predpokladá obetovanie dajakého daru. Ale svätý Pavol toto už nevyjadruje a nezaznačuje. No načim zdôrazniť, že tým menej svätý Pavol vylučuje myšlienku obety, prípadne eucharistického oltára.

### Účinky Eucharistie podľa svätého Pavla.

Keď sme už určili takto podstatu kresťanskej večere, viďme, aké účinky jej svätý Pavol

<sup>5</sup> Porov. J. Brinktrine, *Der Messopferbegriff in den ersten zwei Jahrhunderten*, vo *Freiburger theologische Studien*, sv. 21, Friburg in Br., 1918, str. 38—39; H. Lamiroy, *De essentia ss. Missae sacrificii*, str. 194—203; E. B. Allo, *La synthèse du dogme eucharistique chez saint Paul*, v *R. bibl.* 1921, str. 324.

<sup>6</sup> Porov. Ruch, tamže, stĺp. 832.

<sup>7</sup> Ruch, tamže, stĺp. 831.

pripisuje. Prvý účinok vyjadruje výrazom „koinonia“, účasť na Kristovom tele a krvi Kristovej. Tento výraz sa častejšie vyskytuje u svätého Pavla, vyjadruje vždy „spojenie“; ale nie je vždy jasné, či ide o spojenie morálne a či o skutočné.<sup>8</sup> Keďže tuná v blízkej súvislosti je reč o účasti na oltári a o účasti na stole zlých duchov, daktorí exegéti myslia, že stačí ustáliť smysel týchto, aby sa určil dosah „zúčastnenia sa na tele Pánovom a krvi Pánovej“. Takto postupuje napr. Réville<sup>9</sup> a tvrdí, že u svätého Pavla ide iba „o súdržnosť (solidaritu)“ so zlými duchmi u pohanov, prípadne s krvou a telom Kristovým u kresťanov. Už iného náhľadu je Goguel; tento tvrdí, že ten, „kto je pokrmy a pije víno zasvätené zlému duchu a tým preniknuté prvkami diabolskými, prijíma takto v nich tieto tajomné prvky, v určitom smysle je posadlý démonom, je v spoločnosti s ním“.<sup>10</sup> Podobne — mutatis mutandis — aj kňaz židovský, čo je z mäsa obetí židovských.

Stačí uviesť tieto dva príklady ako dôkaz toho, že je veľmi chúlостivé takto postupovať, aby sa h o d n o t a spojenia s Kristovým telom a Kristovou krvou určovala podľa ceny spojenia s démonmi a so židovským oltárom, lebo je veľmi ťažko určiť, ako svätý Pavol chápal spojenie v týchto dvoch posledných prípadoch. A tento exegetický postup nie je ani správny, lebo uvádza do porovnania Pavlovho takú prenosnosť, ktorá tam nie je.<sup>11</sup> Výstižne hovorí Msgr. Batiffol: „Svätý Pavol určuje analogiu medzi ‚koinonia‘ s démonmi, ‚koinonia‘ s oltárom, ‚koinonia‘ s telom a krvou Krista ukrižované-

<sup>8</sup> Goossens, tamže, str. 205, napočítava až 13 prípadov. Viď najmä: Rim. 15, 26; 1 Kor. 1, 9; 10, 16; 2 Kor. 6, 14; 8, 4; 9, 13; Filem. 6.

<sup>9</sup> Tamže, str. 75.

<sup>10</sup> M. Goguel, *L'Eucharistie des origines à Justin Martyr*, Paris 1910.

<sup>11</sup> Porov. Batiffol, tamže, str. 97.

ho. A vidíte nesúmernosť: lebo analogia je iba medzi bytnosťami toho istého druhu; teda buď medzi obetami ‚thusiai‘, buď medzi božstvami (numina), ktorým sa obetuje.<sup>12</sup> Nie je však presný ekvivalent medzi účinkom týchto jednotlivých hostín.<sup>13</sup> Ba, ako poznamenáva Ruch,<sup>14</sup> svätý Pavol úmyselne rozlišuje, keď vyjadruje účinky spojenia: Izraeliti sa „zúčastňujú na oltári“, pohani sú „spoločníkmi zlých duchov“, kým kresťania sú „zúčastnení na krvi Kristovej a na jeho tele“. Svätý Pavol nehovorí, že kresťania sú „Kristovými spoločníkmi“, ale priamo jeho tela a jeho krvi. Toto má svoj význam. Keď uvážime tieto výrazové odtienky svätého Pavla a najmä, keď uvážime aj ostatné texty, kde svätý Pavol určuje vzťah, rovnicu medzi chlebom eucharistickým a telom Kristovým, medzi vínom eucharistickým a krvou Kristovou, vtedy celkom oprávnené môžeme uzatvárať, že aj tu svätý Pavol má na mysli túto eucharistickú rovnicu; preto aj tu rozlišuje oba prvky a hovorí o účasti na Kristovom tele a krvi Kristovej. Podľa všeobecnej náuky, staršej ako svätý Pavol, spojenie veriaceho s božstvom stávalo sa požívaním z obety. Kresťanská obeta je Kristovo telo a Kristova krv, obetované na križi. Dôsledne: spojenie kresťana s Bohom stáva sa požívaním tela a krvi Kristovej. I z tohto plynie, že svätý Pavol má na mysli rovnicu eucharistickú.<sup>15</sup>

Preto teda svätý Pavol hovorí o „zúčastnení sa“ na Kristovom tele a krvi Kristovej, keďže ide o skutočné spojenie, požívanie tela a krvi Kristovej v eucharistickej hostine. Toto vylučuje jednotu čisto morálnu, o ktorej by mohla byť reč, keby svätý Pavol hovoril iba o účasti s Kristom.

<sup>12</sup> Tamže.

<sup>13</sup> Porov. Ruch, stlp. 1050.

<sup>14</sup> Tamže, stlp. 1074—1075.

<sup>15</sup> Porov. Batiffol, tamže, str. 98.

Do celého textu zapadá verš 17.: „A keďže je iba jeden chlieb, my mnohí sme jedným telom, lebo všetci sa zúčastňujeme na jeho tele.“ Táto veta nie je nevyhnutná v logickej súvislosti Pavlovej argumentácie. Ale apoštol rád má digresie, zabočenia, najmä keď môže pripomenúť obľúbenú tému svojho evanjelia: učenie o mystickom tele Kristovom. Výraz „sóma“ (telo) vo verši 16. a 17. nemá ten istý smysel, ako to mieni Réville<sup>16</sup> hovoriac, že v oboch prípadoch ide „o mystickú spoločnosť prijímajúcich“. Je isté, že „sóma“ (telo) 17. verša značí mystické telo Kristovo; tým nie je povedané, že tento výraz má vždy a všade u svätého Pavla takýto význam.<sup>17</sup>

Verš 17. načim pokladať ako by v zátvorke uvedený do celého myšlienkového postupu Pavlovho; jeho umiestenie ľahko sa vysvetlí čírou asociáciou myšlienok, kde výraz „telo Kristovo“ 16. verša dal podnet k tomuto zabočeniu.

A čo chcel apoštol naznačiť?

Podľa všeobecnej mienky starých spoločné stolovanie spojovalo všetkých hostí. Táto jednota je tým užšia, keď všetci požívajú z toho istého chleba. I požívanie z jedného chleba eucharistického, ktoré nás činí účastnými na tele Kristovom, nás spojuje. Všetci požívame jeden chlieb, všetci sa zúčastňujeme na jednom tele ako na duchovnom pokrme, a preto všetci tvoríme jedno telo Kristovo, jeho mystické telo, t. j. kresťanskú spoločnosť — Cirkev. Už krstom kresťania sa spojujú,<sup>18</sup> ale Eucharistia udrzuje a upevňuje túto jednotu.

<sup>16</sup> Tamže, str. 86.

<sup>17</sup> Iný význam je istotne v Rim. 4; 1 Kor. 11, 24.

<sup>18</sup> 1 Kor. 12, 12

# Rozumové základy kresťanstva.

Dr. Teodorik Zúbek, OFM.

Hovoriť o rozumových základoch kresťanstva zdalo by sa na prvý pohľad protirečením. Veď vieme, že kresťanstvo si nárokuje vlastnosť nadprirodzeného náboženstva, ktoré presahuje bytnosť i všetky prirodzené schopnosti človeka. Kresťanstvo vyžaduje a dáva život nadprirodzený, nadprirodzený cieľ a na to primerané prostriedky. Ako teda možno hovoriť o rozumových základoch kresťanstva?

Túto zdanlivú nesrovnalosť riešime správnym rozlíšením.

## I.

V zjavenom náboženstve kresťanskom sú obsiahnuté po prvé pravdy, ktoré nepresahujú prirodzené schopnosti človeka; človek môže ich poznať prirodzeným rozumom. Po druhé v kresťanskom náboženstve sú pravdy, ktoré presahujú prirodzený rozum človeka, takže človek potrebuje na ich poznanie nadprirodzené zjavenie božie, priame osvetlenie ľudského umu, svetlo viery. No samo poznanie zjavených právd deje sa podobným psychologickým pochodom ako poznanie právd prirodzených; vitalita a imanentnosť poznávacieho úkonu je tá istá, lebo nadprirodzenosť neničí prirodzenosť, lež ju pozdvihuje, zdokonaľuje.

Pri pravdách prvej kategórie, takzv. pravdách prirodzeného náboženstva, je jasné, že nezáleží na tom, či človek poznal tieto pravdy vlastným rozumom, alebo či ich prijíma ako zjavené priamo Bohom. Veď koľko právd človek nepozná z vlastnej skúsenosti, ale ich prijme pre autoritu dosvedčujúceho. Keď sú dané kritériá, že Boh skutočne zjavil



nejakú pravdu ľudstvu, tu ozaj nepozostáva, než pravdu prijať a prilipnúť k nej, ako k pravde skutočne najpravdivejšej.

Človek svojim prirodzeným umom môže z právd prirodzeného náboženstva najsamprv poznať, že Boh jestvuje; na základe príčinnosti dokáže jestvovanie Boha ako prvej príčiny, osobného Stvoriteľa. Ďalej človek svojim prirodzeným rozumom pozná aj pomer k živému Bohu-Stvoriteľovi, svoju úplnú závislosť od prvej príčiny všetkého bytia i denia a ostatné pravdy a povinnosti prirodzeného náboženstva. Ale všetko toto pozná len veľmi namáhavo, ťažko, zriedka bez bludov, a aj to len jednotliviec nadaný, privilegovaný.

Nuž či nie je žiadúce, aby všemohúci a najvyšší dobrý Boh dal poznať ľudstvu tieto pravdy, od ktorých závisí dosiahnutie cieľa človeka? Čo môže Boh dať človeku sprostredkujúco, vecami stvorenými, prečo by nemohol dať aj priamo, mimoriadnym zásahom, bezprostredným zjavením? Teda zjavenie právd prirodzeného náboženstva je možné Všemohúcnosti božej, ba i žiadúce, je morálne potrebné v terajšom stave ľudstva.

V Bohu sú však aj t a j o m s t v á, na ktoré človek nemôže prísť prirodzeným rozumom. Pre zjavenie týchto právd nemôže byť v ľudskej prirodzenosti nijaký predpoklad, nijaká požiadavka; presahujú jednoducho prirodzený cieľ, bytnosť, schopnosti a túžby človeka. Ak Boh zjaví aj takéto pravdy, toho dôvodom môže byť len jeho nekonečná добрota, ktorá sa chce rozlievať čím širšie, čím väčšími dať sa poznávať a milovať a tak nadprirodzene a nepochopiteľne zošľachtiť a oblažiť človeka.

Toto je tajomná ekonómia spásy — pozdvižnutie človeka k podobnosti s Bohom, za dieťa božie. S pozdvižením človeka k nadprirodzenému životu súvisí celá súladná sústava nadprirodzených právd kresťanského náboženstva,



o ktorých vieme z priameho zásahu božieho, z bezprostredného zjavenia.

To sú pravdy, ktoré nám zjavil Kristus, to je život, ktorý priniesol ľudstvu Kristus — cesta, pravda a život.

Takže ľudstvo pre Kristov príchod je bohatšie než bolo v pôvodnom stave nevinnosti. Preto právom spieva Cirkev na Bielu sobotu o dedičnom hriechu: „Ó, šťastná vina, ktorá zaslúžila mať takého Vykupiteľa!“

## II.

Tieto pravdy božieho zjavenia možno obhájiť aj rozumovo? Verí kresťan rozumne tajomstvám, obsiahnutým vo svätom Pisme a článkom, ktoré mu Cirkev predkladá? Kresťan rozumne veri, že historický Kristus bol Boh. Že Kristus je Boh, vieme odtiaľ, že Kristus svoju náuku potvrdil zázrakmi, aké môže urobiť iba Boh. Kristus sa vyhlásil za zaslúbeného Vykupiteľa, za Boha, ktorý ruší Starý zákon a zakladá novozákonnú dobu. Svoju náuku hlásal ako majúci moc, t. j. svojimi zázrakmi dokázal, že je tým, za akého sa vyhlásil. Na Kristovi sa splňujú všetky starozákonné predpovede mesiášske; v Kristovi sa prejavuje div rozumovej a mravnej dokonalosti, aký v čírom človekovi nie je mysliteľný; Kristus vykonal neprekonateľné divy a zázraky na ľuďoch aj veciach. Tieto zázraky nedajú sa pre svoju dôstojnosť, vznešenosť a svätosť porovnať s kúskami fakírov a rozličných hypnotizérov. Konečne zmŕtvychvstanie Kristovo je zázrak, ktorý priamo dokazuje božskú moc Kristovu.

O historickej pravde týchto znamení nemožno pochybovať; dialy sa verejne, za okolností prístupných kritike a vylučujúcich každý podvod alebo nepreskúmané psychické a parapsychické zjavy. O nadľudskej osobnosti Kristovej hovoria aj mimokresťanské historické

pramene. Ale aj Evanjeliá samy osebe sú knihy celkom hodnoverné po stránke autentičnosti, pravosti a neporušenosti, oveľa viacej než hociktoré profánne knihy, o ktorých nikomu ani na um nepríde pochybovať. Človek svojím prirodzeným rozumom môže poznať nadprirodzený charakter takýchto mimoriadnych úkazov, akými boli zázraky Kristove. Pozná aj filozofickú pravdu zázrakov, t. j. že udalosti konajú sa mimo prirodzeného behu svetového denia, zvláštnym zásahom božím na potvrdenie hlásanej náuky. Tieto mimoriadne udalosti možno ako každú inú udalosť aj zaznačiť. Pri spisovaní takýchto udalostí treba však najväčšej obozretnosti, lebo Iudia ich ako nezvyčajné prijímajú veľmi kriticky, najmä keď žijú neprajní súčasníci týchto udalostí, ako je to pri knihách novozákonných, ktoré boli spísané skoro po smrti Kristovej, od svedkov opisovaných udalostí a pre súčasníkov týchto udalostí, ktorí by prekrúcajúcich a vymýšľajúcich svätopiscov usvedčili z nepravdy.

Keď Kristus je Boh, aj jeho náuka je božsky pravdivá, božsky záväzná. Treba prijať celú Kristovu náuku. Treba veriť všetky tajomstvá, ktoré Kristus zjavil, prijať všetky jeho mravné príkazy. Celú Kristovu náuku treba uskutočniť vo svojom živote, po kresťansky zariadiť svoj život.

Na rozumovom dokázaní božstva Kristovho zakladá sa teda celé kresťanské náboženstvo.

### III.

Toto rozumové dokazovanie základov a predpokladov kresťanstva nie je však prameňom nadprirodzenej viery. Je iba podmienkou rozumnosti našej viery, aby človek, prv než neodvolateľne a záväzne prilipne k zjaveným pravdám a z nich vyplývajúcim povinnostiam, mal pravdy o božstve Kristovom a božskej autorite Cirkvi aj rozumovo podlo-

žené, aby poslušnosť viery bola rozumná, ako hovorí svätý Pavol. Toto rozumové skúmanie hodnovernosti nášho kresťanského náboženstva je iba podmienkou nižšieho poriadku, nezasa- huje priamo do vlastného úkonu viery, bo vie- ra je nadprirodzene vliata ctnosť. Tak sa môže stať, že človek-mysliteľ aj po preskúma- ní týchto rozumových a historických právd, na ktorých sa zakladá kresťanstvo, nestane sa kresťanom, neuverí. Obyčajne však milosť bo- žia napomáha človeka už pri rozumovom skú- maní pohnútok viery; a človek, ak skúma a hľadá pravdu z dobrej vôle a s vedomím zá- väznosti najdenej pravdy, dôjde istotne až po prijatie kresťanstva, a Boh mu vleje prvú bož- skú ctnosť — vieru.

U jednoduchých veriacich, ktorí nemajú predpoklady pre toto rozumové, vedecké a filo- zofické zdôvodňovanie základov kresťanstva, je svetonáhľadové skúmanie kresťanstva na- hradené sociálnym nažívaním v kresťanskej spoločnosti, kresťanskou výchovou v rodine, v škole, kostole. Na základe týchto momentov a praktického života z viery príde kresťan na rozumové presvedčenie o oprávnenosti a roz- umovej hodnovernosti svojho náboženstva, pre- nechávajúc filozofické dokazovanie svojim bra- tom v Kristu, ktorí majú na to rozumové, vzde- lanostné a spoločenské predpoklady.

Ale ako nie je potrebné, aby všetci ľudia boli vedcami, filozofmi, lež stačí, aby vedeli prakticky rozmýšľať a rozumne si zariadiť život, práve tak nie je potrebné, aby všetci kresťania mali svetonáhľadové vedecké a filo- zofické odôvodnenie kresťanstva. Stačí — ba je bezpodmienečne potrebné — nadprirodzene veriť a zariadiť si život podľa vierou poznanej zjavenej pravdy. Kresťanstvo možno vymedziť ako od Boha ustanovenú sociálnu organizáciu pre nadprirodzený náboženský život, t. j. pre duchovné spojenie s Bohom skrze Krista. Kre-

stanstvo je náboženstvo vynikajúco praktické, náboženstvo života. Lebo kresťanovi, či vzdelanému či nevzdelanému, sú nadhodené v praktickom živote úlohy, ktoré musí zvršiť s ohľadom na dosiahnutie svojho nadprirodzeného cieľa. Sú to životné úlohy, na ktorých sa všetko obráti, na ktorých záleží dosiahnutie blaženosti alebo večné zatratenie. Kresťan zo zjavenia vie, že ho po smrti čaká nový život: smrť nie je len koniec pozemského, telesného putovania, lež aj začiatkom nového, nekonečného, blaženého života, prípadne večného, nepredstaviiteľného, neuhasínajúceho trápenia. Dúfame vo viere, že nám, ľuďom dobrej vôle, bude Boh milostivým sudcom a že svojou spravodlivosťou zdrví zlovoľných.

Lež milosrdenstvo božie môžeme očakávať a si nárokovať iba podľa miery svojej tuzemskej spravodlivosti a lásky, lásky k Bohu a bližnému. Lebo z viery vieme, že musíme nadovšetko milovať Boha a bližného ako seba samého.<sup>1</sup> Nijaký človek nie je podľa kresťanského náboženstva bez ceny, každý je podobný podľa svojej nesmrteľnej duše Bohu a vykúpený predrahou krvou Kristovou; všetci sme dieťkami jedného Otca nebeského, preto všetci sme bratia. Z toho vyplýva, že musíme pomáhať bližnému v potrebách, pretože láska musí byť účinná, založená na skutkoch. Kresťan podľa zásad svojho náboženstva musí sa boriť za spravodlivé usporiadanie sveta, primerané rozdelenie pozemských majetkov, založené na spravodlivosti a láske.

Nadprirodzená láska k bližnému je skúšobným kameňom kresťanského smýšľania, meradlom skutkového stavu kresťanského života. V príkaze lásky, ako hovorí Kristus, je obsiahnutý celý zákon aj proroci.<sup>2</sup> Je to príkaz naj-

<sup>1</sup> Mat. 22, 39; Mk. 12, 31.

<sup>2</sup> Mat. 7, 12; Luk. 6, 31.

ťažší, ale hodný ozajstného kresťanského života, spočívajúceho v účastenstve na božskom živote Krista a celej Najsvätejšej Trojice.

Lebo láska k bližnému, ktorá je všeobecná, ku všetkým bližným, či k priateľom či k nepriateľom, láska odpúšťajúca krivdy, láska účinná, dokázaná skutkami, láska, ktorá, ako hovorí svätý Pavol,<sup>2</sup> je trpezlivá, dobrotivá, nezávidí, nekoná ľahkovážne, nenadúva sa, nie je ctibažná, nehľadá svoje vlastné, nerozdrážďuje sa, nemyslí zle, neraduje sa z nepravosti, ale teší sa pravde, všetko znáša, všetko pretrpí, všetkému verí, všetko dúfa — je iba v človekovi, ktorý milosťou posväcujúcou je v najintímnejšom spojení s Kristom a Bohom, ktorý ozaj nosí vo svojom srdci Boha.

Toto je maximalizmus ozajstného kresťanského života, ktorý žiada najväčšieho vypätia síl, celého, stopercentného človeka; človeka, ktorý je sviecou postavenou vysoko na svietniku, aby svietil ľuďom dobrým príkladom; človeka, ktorý sa pripodobňuje vždy väčšmi Kristu, je jeho apoštolom a apoštolom všetkého dobra.

Otázka kresťanstva je napokon otázkou osobnosti, otázkou spasenia jednotlivéj duše. Každý jednotlivec bez výnimky musí zaujať stanovisko ku Kristovi a jeho náuke. Alebo pre, alebo proti; tretia možnosť nejestvuje. Stanovisko ľahostajnosti a nezájmu je obyčajne zakrývané stanovisko protikresťanské, a konečne je len prechodné, krátko trvajúce, nanajvýš po smrť človeka, ktorá je iba vchodom do večnosti, kde sú už naozaj iba dve možnosti.

\* \* \*

Kresťanstvo teda rozširuje na všetkých stranách hranice života a otvára nové obzory a výhľady a dáva tak životu plný smysel indi-

<sup>2</sup> 1 Kor. 13. 4—7.

viduálny aj spoločenský. Kresťanstvo dáva ľudstvu jasnú orientáciu v životných povinnostiach a odchováva charaktery, ktoré ani smrť nevie zdolať, ba ktoré priam pri smrti najjasnejšie prejavujú svoju výšku a hĺbku. Kresťanstvo vnáša do nášho, dedičným hriechom znetvoreného života súlad, povzbudzuje a udržuje v nás životný optimizmus, aby sme v životných konfliktoch nepodľahli a neklesli pod bremenom žitia.

Rozumové skúmanie, odôvodnenie a podloženie kresťanského náboženstva prispieva k tomu, aby aj kritický rozum ľudský našiel v kresťanstve zadosťučinenie a aby tak kresťan vo svojom náboženstve našiel po každej stránke celé svoje ľudské „ja“.<sup>4</sup>

## Svätý Tomáš Akvinský ako básnik.

Gorazd Zvonický.

Stredovek, ktorý proti pseudohistorikom právom môžeme nazvať zlatou dobou kresťanského umenia, zanechal nám svoje skvostné pomníky nielen vo výtvarnom umení, v staviteľstve, ale aj v písomníctve, v umení básnikom.

Ako veže stredovekých katedrál veľkolepo vyčnievajú nad svoje okolie, tak aj vrcholné zjavy stredovekej náboženskej poézie vznešene dominujú nad priemernými útvormi tohto umenia v súčasných aj nasledujúcich pokoleniach. A podľa zreteľných náznakov môžeme bezpečne cífať, že géniovia katolíckeho stredoveku

<sup>4</sup> Použitá literatúra:

M. Scheeben, Die Mysterien des Christentums. Freiburg i. Br. 3. vyd. 1911.  
St. Zimmermann, Filozofia i religija. 2 sv., Záhreb 1936—1937, Religija i život, Záhreb 1938, Filozofia života, Záhreb 1941.

v náboženskej poézii udržia si svoje výsostné postavenie na večné časy.

Z náboženskej lyriky tej doby známe sú nám mnohé hymnické, ódické a elegické útvary, ktoré pre svoje vynikajúce vlastnosti dostali sa aj do katolíckej posvätnej liturgie. — Tomáš de Celano svojej ľútosti, kajúcnosti a dôvere v milosrdenstvo božie dal výraz v básni „Dies irae”. Úprimnú sústrasť s bolesťami Panny Márie pod krížom vyjadril Giacomone da Todi v elegickom speve „Stabat Mater”. Svätý Bernard ospieval nebeský pôvab, priťažlivú velebnosť a sladkosť Ježiša Krista v hymne „Jesu dulcis”. Vznešená invocácia Svätého Duha „Veni Sancte” vyvrela z kráľovského srdca svätého Eduarda, francúzskeho kráľa. Utešeným chválospevom o Panne Márii je skladba kanonizovaného poľského princa Kazimíra „Omni die”. Svätý František z Assisi skladal ódy na Boha a iné nábožné piesne; ale prvenstvo medzi spomínanými autormi má akiste svätý Tomáš Akvinský, pôvodca hymnických spevov: *Lauda Sion, Pange lingua, Sacris solemnis, Adoro te devote, Verbum supernum atď.*

Svätý Tomáš svoje básnické dielo utvoril na rozkaz pápeža Urbana IV., ktorý ho r. 1264 poveril, aby složil hymny pre cirkevné hodinky a pre liturgiu sviatku Božieho tela. Ale jeho poézia nezrodila sa len pod nátlakom vonkajších celocirkevných potrieb. Ona je aj silným výrazom duše, ktorá zakotvila v Bohu svojimi túžbami, snahami a celým súborom života; je ozvenou vrúcnej lásky a úcty voči sviatostnému Ježišovi, ktorá zosilňovaná v srdciach, žijúcich eucharistickým životom, bude sa rozlievať po výšinách i údoliach Cirkvi „*usque in consummationem saeculi — až po skončenie vekov*”.

Svätý Tomáš je zvečnený teolog, preslávnny filozof a nehynúci básnik. To nech nás nemýli,



že v poézii nebol nejako zvláštne plodným. Aby bol niekto umelcom-básnikom, prípadne básnikom-géniom, netreba, aby vydal 99 sbie-  
rok poézie. Pri hodnotení umeleckého diela  
koľkosť je vedľajším činiteľom, a akosť hlav-  
ným.

Aby sme sa mohli lepšie priblížiť k básnickej tvorbe „Anjelského učiteľa“, musíme si pripomenúť, že v každom odvetí umenia požadujú sa od pôvodcu umelecké ambície a mravná zodpovednosť za útvor a že na samom diele sa oceňuje vonkajšia forma a vnútorná náplň.

Je troška odvážne a prismselé hovoriť o umeleckých ambíciách u nežne skromného syna dominikánskej rehole, ktorého pre jeho nezvyčajné ctnosti už za živa oslavovali ako svätca. Ale skutočnosť je takáto: aj svätci majú ambície, a to niekedy dosť silné a smelé. A svätý Tomáš, ak ich nemal ako rehoľník ctnostného a svätého života, iste ich mal ako kráľovský básnik Kráľa kráľov, a ako takému veľmi mu záležalo na tom, aby jeho lýra dôstojne a patrične oslavovala Pána. A z tejto posvätnej pohnútky vypramenily aj jeho umelecké ambície: na oslavu eucharistických tajomstiev stvoril dielo veľkolepé, lebo veľkolepý je ten, ktorý má byť chválený „in hymnis et canticis“.

Pri spomenutí jeho mravnej zodpovednosti za vlastné dielo citujem autentické svedectvo profesora Cinka: „Svoje spisy kládol pred oltár s najsvätejšou Sviatosťou a celé hodiny vo dne i v noci prebedlil na modlitbách pred najsvätejšou Sviatosťou, najmä keď bol v pochybnostiach o nejakom bohovedeckom náhľade...“ A povedomie, že prostým veršom ide podávať tie najťažšie dogmy a najhlbšie tajomstvá prítomnosti Bohočloveka na oltári, pocit zodpovednosti v ňom len zosilňovalo.

Ako Spasiteľ zahalil svoj božský majestát do bieleho skromného rúška Hostie, tak aj jeho



Pevec tú najťažšiu vierouku o jeho vtelení a obetovaní v Eucharistii obliekol do jednoduchej formy, len aby jadro svojich básní urobil prístupnejším. Keď porovnávame hymny iných autorov, složené v antickom metre a v klasickej slohe, s jeho prízvučnou stopou a prostou slohou, máme dojem, že túto velebnú katolícku jednoduchosť naučil sa na vyjadrovacích spôsoboch svojho Učiteľa Krista, na ktorého uprel obidve oči aj celé srdce, kým pôvodcovia mladších i starších hymnických útvarov, ako sú napr.: *Saepe dum Christi...*, *Iste Confessor...* atď., aj pri svojej prísnej katolicite obľúbili si formy antických klasikov, ktoré sú síce slávnostnejšie, ale je ťažšie prebýjať sa cez ne k liturgickému obsahu a duchovnej náplni veršov.

Vnútorým obsahom jeho hymien sú — ako som už spomenul — eucharistické dogmy a tajomstvá. Inšpirovaly ho tie najvyššie, najkrajšie, božské motívy, ktoré úchvatne rozvádza v účinnej šírke a rozpätí myšlienok a symbolov. Bohovedecká hĺbka spája sa uňho s priezračnou jednoduchosťou a jasnosťou slohu, dogmatická presnosť a podmanivá presvedčivosť so silou citu, a všetko toto oblúkovo sa sbieha nad svoj presvätý tematický Stredobod ako baldachým trvalých umeleckých hodnôt. Profesor Cinek hovorí o jeho liturgickej lyrike toto: „Táto vieroučná rozjímavá symfonia je monumentálnou veľpiesňou eucharistickej viery a lásky, dôstojnou svojho posvätného predmetu a hodnou svojho veľkého pôvodcu, najslávnejšieho veľducha kresťanských bohovedcov.“

A aspoň letmo pozrime na jeden z najkrajších cirkevných spevov, na sekvenciu „Lauda Sion“. Báseň oslavuje toho, ktorý je najdrahším skvostom blažených nebešťanov a najmilším pokladom putujúcich pozemšťanov. „Doctor Angelicus“ unesený láskou začína svoju pieseň vzletnou apostrofou Siona, ktorý býval

vrúcnu túbou každého pravoverného Izraelitu: Chvál, Sion, Spasiteľa...! Po prvej slohe hneď sa pred nami otvára šire more tajomstiev ako nevyčerpatelný oceán milosti. Ďalej vynorí sa nášmu pohľadu dojímavý obraz poslednej večere: Quod in coena Christus gessit, faciendum hoc expressit... No po tejto radostnej nálade čoskoro raní nám srdce ostrá skutočnosť, skrytá vo veršoch: Sumunt boni, sumunt mali, sorte tamen inaequali... Čím ďalej speje pieseň ku koncu, tým vrúcnejšie sa autor s nami prihovára Spasiteľovi s prosbou, aby nás urobil aj v nebi účastnými na svojej blaženosti, ako aj tu na zemi nás prijíma k stolu svojej eucharistickej hostiny. — Celou veľpiesňou popri vieroučnej presnosti nesie sa vrúcny básnický vzlet, a báseň je tak jemne, čisto a pôsobivo zlyrizovaná, že pri jej prežívaní duše sa zmocňuje úprimná kontemplácia o zázračných hĺbkach a výškach Ježišovej lásky.

Tým, čo som dosiaľ povedal, nemal som úmysel hodnotiť umeleckú rýdzosť a geniálnosť svätého Tomáša. Toto už dávno urobila Cirkev a veľkí pápeži, ktorých Duch Svätý obdaroval nielen neomylnosťou v učení viery a mravov, ale aj charizmou umeleckého nadania. O štvrtej slohe jeho hymnu „Verbum supernum” básnik Santolius hovorí toto: „Dal by som všetky svoje básne za tú jednu slohu, len aby som sa mohol nazvať jej autorom.”

Viem, že týchto pár nedokonalých črt veľmi slabo vystihuje básnickú osobnosť svätého Tomáša Akvinského, ale viem aj to, že táto téma nie je témou znásilnenou a núdzovou, lebo svätý Tomáš nie je len zvečnený teolog a preslávnny filozof, ale aj nehynúci básnik, ktorý zo svojich veršov ako z najkrajších ruží uvil okolo monštrancie nevädúci veniec na ozdoby večného trónu eucharistického Kráľa.

## List študentovi.

Prof. Juraj Kohút.

Mladý priateľ,

naša Cirkev vyzozorovala chyby moderného ľudstva a ako láskavá ošetrovatelka chce ho vyliečiť z chorôb, do ktorých vo svojom dejin-  
nom vývine upadlo. Preto volá všetkých ľudí  
dobrej vôle do práce za záchranu ľudstva, za  
vedenie pokoja, za pokrok v láske a pozná-  
vaní Spasiteľa. Uvedomujúc si, že odstrániť  
chyby z celého složitého života nevládzu a ani  
časovo a priestorovo nestačia kňazi (keďže oni  
nemajú všade prístup), zapojuje do apoštolskej  
práce i laikov. Vydala heslo vznešenej myš-  
lienky Katolíckej akcie, ktorá sa v iných štá-  
toch už dávno ujala a priniesla krásne ovocie,  
len na Slovensku akosi nie a nie sa ujať. A už  
je na čase, aby sa i na Slovensku roztriedili  
duchovia na takých, čo o katolicizme smýšľajú  
naozaj dobre, statočne a hlavne dôsledne, a na  
takých, čo sú proti nemu; dvojfarebnosť a po-  
lovičaté taktizovanie nebude v budúcnosti  
možné. Je zaiste už aj Tvojím želaním, aby  
náboženstvo ako najvyššiu hodnotu životnú  
prijala väčšina Slovákov, ba aby ho prijali  
všetci naši súkmeňovci.

Čo je Katolícka akcia? Definícia zneje:  
KA je spolupráca laikov na hierarchickom zá-  
klade. V tejto definícii — ako konečne v každej  
definícii — má každé slovo svoj význam a oso-  
bitnú platnosť. Teda KA je spolupráca: p r á c a,  
nie spánok a nečinnosť. Kristus povedal: I d ť e  
a učte všetky národy! A tieto slová týkajú sa  
tak kňazov, ako i nás — laikov. Bohužiaľ i me-  
dzi jednými i medzi druhými vidíme ľudí, ktorí  
si tieto slová prekrútili alebo nepochopili a  
chápu ich takto: Sedte a učte všetky národy!  
Čiže chcú, aby nábožensky nevzdelaní, mravne  
lahostajní alebo neznabožstvom otrávení je-

dinci prichádzali si k nim po náboženskú nauku. Boja sa vkročiť do chudobného, špinavého, zlou povestou opradeného príbytku, len aby neponížili svoj majetát. Alebo natoľko sú zaujatí svetárskymi starosťami, že o telesné a duševné skutky milosrdenstva pre svojich bližných sa nestarajú. KA je spolupráca. Teda nepracuje jeden, ale všetci pospolu, ruka v ruke, Duchom Svätým osvietení a vlastným pozorovaním a rozjímaním podnecovaní. KA je práca laikov. (Keď uvažuješ o dnešnej náboženskej a mravnej kríze, prosím Ťa, nikdy sa neodvolávaj na kňazov. Neospravedlňuj svoje slabosti a nectnosti poukazovaním: veď to aj kňazi vravia a robia! Takáto výhovorka neobstojí. Veď 1. taký kňaz — ako každý človek — sám si odpyká za svoje viny pred spravodlivým Sudcom; 2. taká výhovorka je človeka mysliačeho nedôstojná. I Tebe dal Pán Boh rozum, i Tebe dal Pán Boh slobodnú vôľu, i Tebe dal vieru; nuž riad sa svojím rozumom, svojou vôľou a svojou vierou.) Len obe tieto složky, laici spolu s kňazmi, dobrými kňazmi, akých je veľa, môžu obrodiť svet. Každý z nás musí sa stať na svojom mieste kňazom, a to dobrým kňazom, pripraveným a odhodlaným. Kto má rád svoje náboženstvo, musí horlivo túžiť spolupracovať na kriesiteľskom diele Ducha: rozširovať kráľovstvo Kristovo na všetky strany. A napokon KA je spolupráca laikov na hierarchickom základe. Čo to znamená? Nič nepodnikáme na vlastnú päsť, bez súhlasu biskupa, alebo aspoň bez súhlasu miestneho duchovného správcu. Sme laici, ľudia teologicky nevzdelaní, môžeme sa potknúť, z nepochopenia vecí môžeme hlásať bludy a robiť chyby, a tým Cirkvi narobiť viacej škody ako osohu. Hlavný predpoklad úspešnej práce v rámci KA je však, aby sme nikdy neboli vedení túžbou po osobnej sláve. „Nie mňa, Bože, osláv, mojimi skutkami, ale len a len seba!“

Pracovať treba, životom dokazovať oprávnenosť a spasiteľnosť náboženstva. Ak však každá práca musí byť milosťou posvätená, práca v KA musí byť taká tým väčšmi. Už v tercii si čítal latinskú vetu: Modli sa a pracuj! Na prvom mieste stálo: Modli sa, až potom: pracuj! V Bohu musí koreniť každá naša myšlienka, každé naše slovo a každý náš čin. Ak sa teda chceš zapojiť do tejto „spolupráce“ — a verím, že Ti už osud a záujem Tvoj a Tvojho okolia leží na srdci — musíš mať na zreteli svoj život nadprirodzený, musíš ho mať, a to v hojnej miere, aby si ho mohol rozširovať aj medzi inými. Veď vieš dobre, že nikto nedáva to, čo nemá. Bez nadprirodzeného života by aj Tvoje apoštolovanie preletelo ponad prostredie, v ktorom žiješ, ako hlasná ozvena, ktorá hneď utíchne. Inými slovami povedané: Musíš sa udržať v milosti posväcujúcej. Ak sa v nej udržíš a ak sa v nej udržia i Tvoji spolupracovníci, stanete sa silou, ničiacou dnešné pohanstvo.

Keď čítaš moje riadky, možno hmkáš a krútiš hlavou. I opýtaš sa ma: Ako je možné, že svet je zlý, hoci je toľko ľudí nábožných, hoci sú kostoly pri každých bohoslužbách plné? I na takúto námietku Ti odpoviem. I keď sú kostoly plné, to ešte neznamená, že všetci „nábožní“ ľudia sú už aj apoštolmi svojho náboženstva. Vo svete je síce mnoho ľudí nábožných — takých, čo sa obracajú na Boha — ale mnohí z týchto ľudí sú len svätuškári, pletkári, hmotári, lenivci a farizeji, ktorí rozvoj ozajstnej nábožnosti skôr hatia, ako podporujú. Títo ľudia netúžia vedome po dokonalosti, po dokonalosti až ku svätosti, len chcú robiť dojem nábožných ľudí. — Medzi nábožnými ľuďmi sú však aj takí, čo svoje náboženstvo nemanifestujú, stráňajú sa spoločnosti, uzavierajú sa do svojich izieb. Títo zaiste nie sú na škodu katolicizmu (to sú ľudia typu samotárskeho); ale moderná

doba žiada aj moderných svätcov, ľudí i v nepriaznivých okolnostiach celých, ktorí vedia spojiť moderný život s katolíckym svetonáhľadom, ktorí vo svojej záujmovej oblasti vedia odstrániť hriechne výstrelky dnešného života, priečiace sa Kristovej náuke, no pritom ostávajú deťmi svojho času. Svet chce vidieť, ako vyzerá plný katolícky, svätý život v hurhaji 20. storočia. Ak mu ho neukážeme, odvráti sa od nás a prikloní sa k diablovej. Aj Ty si bol azda navyknutý myslieť, že svätým sa človek v dnešnom čase nemôže stať, že k svätosti je potrebné odšťahovať sa do sedemdesiatej siedmej krajiny, za sklené more a drevenú skalú, niekde na púšti, medzi divé šelmy; že človek, ktorý túži po svätosti, musí sa bičovať, ustavične ruženec žmoliť a oči k nebu prevracáť. A preto si si zaumienil, že sa nepozbavíš tej troška radosti, ktorá Ti v ťažkom živote ešte ostala. No na šťastie moderný svätec nemusí sa pozbaviť nijakej ozajstnej radosti (zdôrazňujem o z a j s t n e j radosti, lebo nie je všetko radosť, čo sa radosťou zdá byť; svojvoľné vychutnávanie hriechnych rozkoší istotne nie je radosťou, pretože jeho následky nie sú radosťné). A v našom náboženstve máš už aj také vzory ľudí. Svätý Don Bosco istotne zažil viacej radostí, keď sa hral so svojou vrieskajúcou detskou, keď kopal futbal, vystrájal akrobatické a kaukliarske kúsky, ako vyžitý veľkomestský švihák, ktorý vychutnal všetko, čo mu skazený svet podával. Ak si nechceš za vzor vziať kňaza, prosím, tu máš Petra Juraja Frassatiho, 24-ročného bohatého vysokoškolača, skvelého horolezca, veselého tanečníka, fajčiara, ktorý, hoci bol synom veľvyslanca, v neznabožskom režime, neváhal sa postaviť proti módnemu slobodomurárskemu hnutiu, nebál sa vyznať svojho Boha na ulici, na univerzite, a zomrel — pár dní pred dosiahnutím doktorátu — v povesti svätosti. Ako mohol dosiahnuť povest

svätosti? Žil nadprirodzeným životom, čerpal posilu zo svätostánku, svoju vieru dokazoval skutkami lásky k Bohu a bližnému. Keďže žil stále v stave milosti posväcujúcej, keďže všetky svoje činy zacielil na Boha, pred každým sa opýtal: čo naň povie Pán Boh, — nemohol uraziť svojho láskavého Stvoriteľa ani pri tanci, ani keď preliezal s povrazom Alpy, ba ani v bujarej spoločnosti pri víne. Odporúčam Ti soznámiť sa s touto vynikajúcou osobnosťou. Jeho životopis je už dávno preložený aj do slovenčiny. Som presvedčený, že Ti bude imponovať a že ho budeš aj nasledovať. — A takýchto postáv Ti môžem uviesť veľmi — veľmi mnoho.

Na takéto úlohy sa však musíš pripraviť. Najprv musíš harmonicky zušľachtiť svoj rozum a srdce. Jednostranné pestovanie rozumu môže sa zvrhnúť v kritikárstvo a suché doktrinárstvo, opačne zasa, prílišné zdôraznenie citu by ťa mohlo uviesť do sentimentálnej, sväťuškárskej povery. Rozumom musíš poznať obsah nášho náboženstva, aby si ho mohol srdcom milovať. Upozorňujem Ťa, že náboženstvo úplne poznať rozumom nebudeš môcť, lebo tam sú i tajomstvá, ktoré ľudský rozum nikdy nepochopí; že náboženstvo je absolútne dokonalá budova, ktorú absolútne nedokonalý ľudský rozum nikdy nepochopí. Ale my často nepoznáme ani základné pravdy božie a o nich vôbec neuvažujeme. A práve v tomto ohľade musí nastať medzi mladou generáciou náprava. Keď poznáme myšlienky božie, vtelené do katolicizmu, potom si ich aj obľúbime a nás naplní nadprirodzená sila.

Keď sa už rozumom soznámiš s náboženskými pravdami, Tvoje srdce zahorí túžbou po dokonalosti a svätosti a láskou k tomu, čo také spasiteľné pravidlá života ľudstvu zjavil. Musíš túžiť po svätosti, lebo po čom netúžiš, to ani nedostaneš. Márne sa budeme ponosovať, že



svet je taký a onaký, len dobrý nie je, ak my sami, ktorí už tieto pravdy trochu poznáme a ktorí sa nad osudom ľudstva zamýšľame, nebudeme túžiť po svätosti, ktorá by vylúčila akékoľvek svojvoľné spáchanie hriechu. Táto neuhasiteľná túžba musí rozpaľovať srdcia všetkých, ktorým leží víťazstvo pravdy božej na srdci, teda aj laikov. Sebazdokonalenie, čiže vlastne udržanie sa pri milosti božej, je prvý a najdôležitejší čin KA. Potom táto milosť skrz nás, skrz náš život, skrz naše činy nasýti aj tých ľudí, ktorí žijú vedľa nás a s nami; naše duše stanú sa rozdávatelkami milosti hladnému ľudstvu.

Ale sebazdokonalenie je nepredstaviteľné bez sebaovládania. Naše city sú veľmi nedisciplinované, naše smysly veľmi lačné, naša vôľa veľmi slabá. Nejedna krásna myšlienka, ne jeden krásny úmysel sa nám zabije práve na týchto slabostiach. Preto naša duša musí stáť na stráží, musí oslabiť volanie tela, musí uviesť našu vôľu do súladu s vôľou božou. Musíme dosiahnuť vnútornú disciplínu. A všeobecnú vnútornú disciplínu dosiahneme, len keď sa vedome a úmyselne zaprieme v maličkostiach. V tomto spočíva moderná askéza, moderná svätosť: nie bičovať sa, nie utiahnuť sa na púšť, ale z lásky k Bohu a na počesť Boha, uprostred moderného života, zrieknuť sa sladkosti, pohodlia, zábavy, rozkoše, poslúchať predstavených, svedomite sa učiť. Takéto sebaovládanie nás spája tesnejšie s Bohom, riadi naše vášne, očisťuje city, posilňuje vôľu a z človeka telesného robí čoraz výraznejší obraz boží. Aj Ty máš tisícere spôsoby takejto askézy. Ukážem Ti aspoň jeden: Dobré viem, ako sladko sa Ti spí ráno, keď hlahol zvona volá denne veriacich na svätú omšu. Nuž vedz, že by veľmi posilnilo Tvoju vôľu, ak by si sa dal zobudiť včasnšie, ako si dosiaľ vstával, rezko vstal



a zašiel na svätú omšu, prípadne i na sväté prijímanie. Takým činom získaš pevnú vôľu, ktorá Ti bude veľmi užitočná i ináč v živote, vymodlíš si pomoc Ducha Svätého pre štúdium a umožníš Bohu, aby zavládol vo Tvojom srdci.

Drahý priateľ, obrodienie spoločnosti musíme začať od seba. Katolíci, ktorí hlásajú len nevyhnutnosť návratu spoločnosti ku Kristu, ale svoje zdokonaľovanie zanedbávajú, sú len paródiou katolíckych pracovníkov. Náš život musí byť reťazou úprimných, chlapeckých modlitieb a dobrých, mravne zamierených skutkov. Dobrí, svätí jedinci utvoria dobré, sväté spoločnosti a štáty. Daj sa teda do práce sám so sebou! Nepôjde to ľahko, ale Tvoja práca bude mať tým krajšie a radostnejšie ovocie.

## DO VÝŠAV.

---

### Neotrasiteľná Skala.<sup>1</sup>

Svätý Cyril Alexandrinský.

A brány pekelné ju nepremôžu.<sup>2</sup> Teda podľa tohto Pánovho prisľúbenia apoštolská Petrova Cirkev ostáva nepoškvrnená, nedotknutá od každého kacirského zvädzania a podvádzania, nad všetkými predstavenými a biskupmi a nad všetkými správcami cirkvi a národov vo svojich pápežoch, v najplnšej viere a v Petrovej moci. Ona jediná, neotrasiteľne upevnená kráľuje, umlčuje a zapcháva ústa všetkých kacirov; a my nevyhnutne pre spasenie, nie hádam ošialení pýchou alebo opojení vínom pýchy, spolu s ňou vyznávame a hlásame vzor pravdy a svätej apoštolskej tradície.

### Duch Svätý v nás.<sup>3</sup>

Svätý Augustín.

Veď náš Spasiteľ sa nám narodil, ukrižovaný bol a umrel za nás, aby svojou smrťou zničil našu smrť. A keďže lúzno tela niesli na lis križa a po vytlačení začal tiecť božský mušť, poslaný bol Duch Svätý, aby nádoby srdca pripravil a aby nové víno uložené bolo do nových nádob: najsamprv, aby očistil srdcia, žeby

<sup>1</sup> Na 13. mája.

<sup>2</sup> Mat. 16, 18.

<sup>3</sup> Na Turíce.

vliate sa neznečistilo, a potom aby ich zaviazal,<sup>4</sup> žeby vliate nevytieklo; aby ich očistil od radosti z nepravosti, zaviazal proti radosti z márnosti. Veď čo je dobré, nemohlo prísť, kým neodišlo, čo je zlé. Radosť z nepravosti poškvŕňuje, bridí a radosť z márnosti vylieva. Radosť z nepravosti robí nádobu špinavou a radosť z márnosti robí deravou.

Radosť z nepravosti je vtedy, keď hriech milujeme, a radosť z márnosti, keď pomiňajúce ľúbime. Vyhoď teda, čo je zlé, aby si mohol prijať, čo je dobré; vylej horkosť, aby ťa mohla naplniť sladkosť. Duch Svätý je radosť a láska. Vyhoď diabľovho ducha a ducha tohto sveta, aby si prijal božieho ducha. Diabľov duch pôsobí radosť z nepravosti a duch sveta radosť z márnosti. Hľa, tieto radosti sú zlé, lebo jedna má hriech, druhá príležitosť k hriechu. No boží duch príde, keď zlí duchovia sú vyhnaní, a vojde do stánku srdca a spôsobí dobrú radosť a dobrú lásku, ktorá vyháňa lásku k svetu a hriešnu lásku. Láska k svetu láka a oklamáva, hriešna láska bridí a ku smrti vedie; božia láska osvecuje myseľ, očisťuje svedomie, obveseľuje dušu a ukazuje Boha.

### Cez vnútro navonok.

Alžbeta Leseurová.

Nikto nevie, čo sa deje v najspodnejších hĺbinkách našej duše. Pociťovať blízkosť Boha, rozjímať, modliť sa, ukladať do duše každú hlbokú myšlienku, aby sme sa do nej ponorili, to tvorí vnútorný život, a tento vnútorný život je najväčšou radosťou života. Ale toľko myšlienok, ktoré nás uchvátily, toľko vrúcnych túžob, veľkých rozhodnutí musí sa prezrádať v konaní; lebo sme v plnom ľudskom živote a pred nami je veľká úloha. To je chvíľa bolestného úsilia, lebo duša sa musí odtrhnúť od seba, opustiť odbor myslenia pre skutočnosť, dať sa do práce, vedieť, že nepochopia nás alebo zle nás pochopia a že azda budeme trpieť od ľudstva, lebo sme chceli dobro ľudstva. Musíme mať z Boha načerpajú najväčšiu silu; srdce ozbrojené trpezlivosťou a láskou, aby sme deň čo deň, hodinu za hodinou začínali dielo, ktoré patrí každému kresťanovi: mravnú a hmotnú záchranu svojich bratov.

## ŽIVOT.

### Otec kresťanov.

Oči miliónov sú zamierené tento mesiac do starokresťanského Ríma, kde spoločný otec všetkých kresťanov...

<sup>4</sup> Rozumej kožené nádoby.

sťanov oslavuje dvadsiatepiate výročie biskupskej vysviacky. Toto jubileum je len vhodnou príležitosťou zamyslieť sa v týchto časoch nad poslaním pápežstva a poznať veľkú osobnosť terajšieho pápeža Pia XII. Svätá Katarína Sienská nazvala pápeža sladkým Kristom na zemi. Áno, je to zástupca Kristov, v ktorom a skrze ktorého Kristus ostáva medzi nami až po skonanie sveta. Pápež predstavuje nám nepremožiteľného Krista, pápež predstavuje nám otca, ktorý miluje všetky duše tak, ako Kristus, preto je spoločným otcom všetkých. A tak, ako Kristus nemohol chcieť zlo ľuďom, podobne i jeho zástupca na zemi. Preto jeho rady, jeho napomenutia prijímame so synovskou poslušnosťou, lebo vieme, že to sú napomenutia Krista samého, ktorý každú dušu miloval božskou láskou a za každú dušu dal sa pribiť na kríž. Láska srdca Kristovho prelieva sa do srdca jeho zástupcov na zemi, preto majú právo deti celej zeme-gule nazvať svojimi, lebo všetky patria im, všetky patria Kristu. Touto láskou je presiaknuté aj srdce Pia XII. V duchu vidím ho kľačať pred svätostánkom, vidím jeho k modlitbe sopäté otcovské ruky, počujem bolestné vzlyky jeho nežného srdca, ktorými vysielala k trónu božieho Majestátu svoje vrúcne modlitby. Nikdy som nevidel človeka modliť sa tak usobrane, ako sa modlí terajší pápež. Je to muž modlitby, jeho duchovná vnútorná veľkosť priam z neho vyžiaruje, badať ju v každom jeho pohybe, v každom slove a prejave. Preto si ho každý oblúbil, čo ho len raz videl. Pius XII. žije medzi nami, na zemi, ale jeho duch je v ustavičnom spojení s večným Bohom, preto smelo tvrdíme, že každý jeho prejav je ozvenou neba, je to posolstvo Krista hovoriaceho jeho ústami. On je pápežom pokoja. Riadi lodičku svätej Cirkvi na rozbúrenom mori dejín, so všetkých strán počuje hlasy: Pane, zachráň nás, lebo hynieme! A on zachraňuje. Nevládne nad hmotou, preto jeho záchran-ná činnosť nie je taká známa. Ale ako vodca duší všetkých ľudí siaha na duchovné zbrane, pomáha sjednocovať mysle a srdcia národov v pokojamilovnom srdci Kristovom. On kľačí na vrchole hory Sinaj, oči má upreté na trón božej spravodlivosti a prosí: Otec národov, daj nám pokoj! Pápež pokoja. Pius XII. sprostredkuje nám boží pokoj.

Svätý Otec! Rodina smeristov so synovskou láskou osvojuje si túžby Tvojho srdca a s Tebou prosí: Otče na nebi, staň sa vôľa Tvoja!

Müller.

### Tajomstvá manželov.

Nehovoríme, že otvoriť srdce druhému nemá mať nejakých hraníc, že treba, aby si manželia bez roz-

myslenia prezradili a vyjavili všetko, čo prešlo alebo prechádza ich myslou a čo vzbudzuje pozornosť a záujem. Jestvujú tajomstvá, ktoré neslobodno vy-  
zradiť, lebo to zakazuje prirodzený zákon, sľub alebo dôvera iných. Vy, manželia, máte mať predovšetkým porozumenie pre tajomstvá, ktoré nesmiete od druhej stránky vedieť. Muž, ktorý je lekárom, advokátom, úradníkom, činiteľom v štáte alebo zamestnancom v redakcii má iste mnoho úradných tajomstiev, ktoré nesmie nikomu prezradiť, ani len vlastnej žene. Múdra a rozumná žena prejavuje mu v tom neobmedzenú dôveru, úzkostlivo si váži a obdivuje jeho mlčanlivosť a nepokúša sa vyzvedieť od muža také veci. Nezabúdajte, že manželstvom nie je potlačená vaša osobnosť a vaša zodpovednosť. Ale aj vo veciach čisto osobných sú prípady, pri ktorých je lepšie o veci mlčať, ako ju prezradiť, lebo vyjavenie by bolo škodlivé a nebezpečné. Mohlo by naštrbiť a prekaziť užšie a úprimnejšie sblíženie. Manželia nie sú spovedníkmi: spovedníkov si nájdete v kostoloch, vo spovedniciach, tam, kde kňazský charakter pozdvihuje človeka nad osobné záujmy, do sféry prevyšujúcej rodinu, do sféry nadprirodzenej skutočnosti a kde spovedník je vystrojený liečiť duševné rany. Tu možno spoliehať na dôveru bezhraničnú, tu sa možno vyžalovať na všetko. Spovedajúci kňaz je totiž otcom, učiteľom, lekárom vašich duší. Ale okrem týchto osobných a svätých tajomstiev vonkajšieho a vnútorného života musíte sa duševne sblížiť, aby z dvoch duší sa utvorila jedna duša.

Pius XII.

### **Malí ľudia.**

Nemyslím na tých, ktorým nebolo dožičené obohatiť a zdokonaľiť prirodzené dary rozumu vyšším štúdiom; o tých vravíme, že sú jednoduchí. Hej, jednoduchí, ale dobrí, preto aj múdri. Malí ľudia sú tí, čo vyšli z dobrých rodín, časom poznali krásu a praktický význam zjaveného učenia, ale nemajú dobrú vôľu toto učenie uskutočniť. V náboženskom živote sa o nich hovorí, že náboženstvo potrebujú len niekedy a na niektorých miestach, kde okolie to žiada neúprosne. Vedia sa prispôsobiť každému, neuznávajú platnosť nemeniteľných večných noriem, zvykli si už na to, že všetko sa im musí prispôsobiť, im musí slúžiť. Môže sa stať, že prídu na tento praktický záver: Pán Boh je nekonečne dobrý, preto mi musí slúžiť. Otvorene to nevravia, ale v ich duši už dávno ozval sa hlas prvého revolucionára: Nebudem slúžiť! To sú tí duchovne malí ľudia, čo náboženský život pokladajú za mútne vody, v ktorých lovia a dúfajú, že takto pôjde do nekonečna. Nie! Pán Boh má dosť

času. Dobré bude, keď si uvedomia, že takýmto počínaním škodia sebe, potomkom, aj tým, s ktorými žijú. I pre nich platia slová: Všetko pomínie, len slová večného Krista nepominú. Müller.

### Do roboty.

Dnes má hodnotu výkon jednotlivca. Múdra, premyslená veta. Práca sa hodnotí. K tomu by som pridal len toto vysvetlenie: Robota na osobnom zdokonaľovaní. Prečo? Nuž preto, že mnohí zdokonaľujú druhých a sami sú až veľmi nedokonalí. Všimnite si našu robotu v katolíckej akcii. Kritikov, radcov, tých je veľa, ale robotníkov...? Kritizujú kázne kňazov, spolkovú činnosť, katolícke podniky, ale keď niekomu poviete: Urob to ty, potom si získate o jedného nepriateľa viacej. Chodievaj denne na svätú omšu, na sväté prijímanie, byť členom všetkých katolíckych spolkov, to je všetko dobré, to môžeme iba pochváliť. Ale kto mi dokáže, že takíto ľudia sú súci na to, aby posudzovali prácu Cirkvi svätej? Práve takéto nepremyslené posudzovania alebo ohovárky nasvedčujú, že tým ľudom chýba veľa. Chýba im najsamprv láska k nesmrteľným dušiam, ku ktorým sa musíme približovať rozličnými cestami. Ponaajprv si osvojte život Krista Pána, konajte to, čo on konal, a až potom poznáte, ako treba pracovať. Ale potom nezaťahajte, nenariekajte, lež dajte sa do roboty tam, kde je to najpotrebnejšie. Müller.

### Učeniivosť.

Učeniivý človek rád prijme radu od iného, sám sa nepokladá za neomylného, preto v konaní a v rozhodovaní spravuje sa nielen svojou skúsenosťou, svojou múdrosťou, ale tiež radami a poučením starších. A je to celkom prirodzené. Keby sme sa nedali poučiť, keby sme nikdy neprosili o radu a spoliehali iba na vlastný rozum, nastal by v súkromnom aj vo verejnom živote dokonalejší zmätok. A keď je reč o náboženskom alebo duchovnom živote, nuž tu bez učeniivosti nedokážeme nič. A je zaujímavé, že zpravidla všetci kresťania na začiatku duchovného života radi sa dávajú poučovať. Ale len čo si uvedomia, že vedia viacej, ako tí, čo neboli poučení, odíde im chuť od poslušného poučovania sa a sadnú na stolicu učiacich. Ich poučovanie spočíva zpravidla v kritizovaní. Kázne kňaza sú slabé, prednášky v spolkoch im nevyhovujú, redaktorom časopisov píšu, čo by si želali čítať, aké obrázky mali by byť v časopise, a nepriamo dajú vám vedieť, že bolo by naozaj osožné, keby ste po čiastkach uverejňovali ich životopis, ktorý by neskor-

šie mohol vyjsť knižne na kriedovom papieri. V tej duševnej zadenenosti prídu tak ďaleko, že keď im miestny kňaz nejde po ruke, zmobilizujú proti nemu celú farnosť a vyhlásia ho za staromódneho, za nesúceho na nič. Nie múdrosť, nie veda, lež omedzenosť zrodila v nich pýchu, preto miesto poslušného prijímania radi špecializujú sa na naivné osočovanie a odsudzovanie práce bližného. Hej, pyšný človek nedá sa poučiť, nepotrebuje radu, vie všetko sám najlepšie. Učenlivosť je výsadou pokorných a opatrných. Učenlivosť, ako aj pokora, je znamením vyvolených. Učenlivosť je prameň vnútorného pokoja a spokojného svedomia. A to sú klenoty, ktoré v duchovnom živote nemožno nahradiť. Poslúchajme teda tých, ktorých Prozreteľnosť určila, aby nás viedli, aby nás učili.

Müller.

## LITERATÚRA.

Dr. JOZEF BÚDA: Evanjelium Starého zákona. Vydala Slovenská katolícka akadémia pri SSV v Trnave 1942; str. 206, Ks 70. Medzi prorockými knihami na prvom mieste je zaradená kniha Izaiášova, nie preto, že by hádam bola najstaršia, lebo Amos a Ozeáš písali skôr, lež pre veľkolepé proctvá, ktoré obsahuje. Svätý Hieronym napísal, že všetko, čo sa dá vyjadriť ľudskou rečou a smyslami chápať, je v tejto knihe. Pre nás katolíkov je to kniha neoceniteľná, lebo v nej je jasne predpovedaný budúci Mesiáš a jeho dielo, Cirkev. Izaiáš je naozaj evanjelista, lebo o Kristovi a jeho Cirkvi hovorí tak, ako by písal ich dejiny, nie proctvá o nich. Preto sa nečudujem, že p. univ. prof. Dr. Búda dáva katolíckej verejnosti preklad a výklad práve tejto knihy Starého zákona. Kto je len trošičku zasvätený do biblického štúdia, iste vie, s akými ťažkosťami pracuje exegéta pri prekladaní. Musí prekladať z pôvodných textov, nesmie odhliadnuť od starších aj novších prekladov, a pritom orientálnu myšlienku musí vyjadriť po svojsky tak, aby pôvodný text nič neutrpel. Na toto všetko myslel Dr. B. a dal nám taký preklad Izaiášových proctiev, ktorý môžeme porovnať s ktorýmkoľvek prekladom do moderných rečí tých národov, u ktorých biblické štúdium má už svoju tradíciu. Výklady, ktoré pripojil k prekladu, sú prísne vedecké; autor v ničom sa neodklonil od tradičných výkladov, ale nie sú to výklady suchopárne. Kňaz pre odborné biblické vzdelanie aj pre apoštolskú činnosť nájde v nich všetko. Naši inteligenti poznajú, že čítanie svätého Pisma je veľkým duševným obohatením, o čom ich presvedčí preklad

aj výklad Izaiáša od Dr. B. Želáme si, aby Pán Boh dožičil autorovi obohatiť našu katolícku spisbu aj prekladmi ostatných prorockých kníh. — im.

Dr. ALEXANDER SPESZ: Manželstvo, veľké tajomstvo. Vydala Slovenská katolícka akadémia pri SSV v Trnave 1941; str. 93, Ks 25. Denná pastoračná skúsenosť ma presvedčuje o tom, že manželstvo je naozaj veľkým tajomstvom. Tajomstvom je pre tých, čo sa naň pripravujú, ale tajomstvom ostáva aj pre mnohých manželov. Veď koľkí dávajú si otázku: Prečo žiť spolu až do smrti? Nehovorím o defoch. Problém manželstva hlboko siaha až na korene prirodzeného aj náboženského života, preto s obidvoch hľadísk načím o ňom uvažovať. Táto kniha rieši manželské tajomstvo s hľadiska prirodzeného aj nadprirodzeného. Dr. S. píše ako odborník, ktorý si je vedomý posvätnej dôstojnosti predmetu, o ktorom hovorí. Jemne rieši a píše i o tých najchúlostivejších otázkach, ktoré mnohým sú nejasné, alebo si ich vysvetľujú tak, ako to vyžaduje nižší pud, a nie prirodzenosť riadená rozumom a vierou. Takúto knihu dávno sme už potrebovali. Sme vďační p. univ. prof. Dr. Speszovi za toto dielo, ktoré v kňazskej pastorácii prinesie istotne veľa ovocia. — im.

ANTON JUROVSKÝ: Psychológia. Vydala Matica slovenská v Turč. sv. Martine 1942; str. 384, Ks 120. Naši odborníci už shodnotili psychológiu univ. prof. Dr. Jurovského. Nám prichodí iba konštatovať, že týmto dielom zaraďuje sa autor medzi najčinnejších tvorcov a budovateľov vedeckého života doma, a patrí k najväčším predstaviteľom slovenskej kultúrnej tvorby v zahraničí. Doma sme cítili na každom kroku nedostatok informatívnej psychologickéj učebnice. Naša inteligencia siahala po brošúrkach, ba niekedy aj po knihách, v ktorých nenašla vecné vysvetlenie duševných javov, lebo to boli iba vedecké omrvinky, nie systematické štúdiá. Preto kniha Dr. J. je tým cennejšia a osožnejšia. Dielo je rozdelené na desať častí. Autor najprv určuje pojem a metódy psychológie, potom študuje nasledujúce psychologické javy: Vnímanie, predstavy, pamäť, myslenie, fantázia a jej útvary, pozornosť, city, vôľa. Dielo je zakončené štúdiom problému osobnosti. Ťažkosti, na ktoré naráža každý, čo píše učebnicu psychológie, autor prekonal tak, že sa pousiloval dať čitateľovi čo najjasnejší obraz o veci, o ktorej je viacej mienok. Objektívne informuje o všetkých bádaniach súčasnej psychológie, preto kniha môže byť smerodajným východiskom pre tých, čo majú záujem o hlbšie štúdium jednotlivých odborov psychológie. Bohatá psycholo-



gická literatúra, ktorú autor zaradil podľa jednotlivých kapitol, svedčí o všestrannom ovládaní predmetu. Ku knihe je pripojený zoznam mien a zoznam vecný. Dielo vrele odporúčam. — im.

MÁRIA HOLKOVÁ: Děvče z tichého mestečka. Naklad. Vyšehrad, Praha 1941, str. 154, broš. Ks 38, viaz. Ks 50. Dostať v mis. kníhkupectve v Nitre. Jednoducho a milo opisuje autorka priebeh svojej hrdinky, krajčírky Mily Jónovej. Dej tohto románu, jeho postavy a prostredie sú vzaté priamo zo skutočnosti. Živo sú tam vyobrazené povahy, záujmy i zábava dnešnej mládeže, najmä študentskej. Román Holkovej nie je všedne mravoučný. Nielen hrdinka sama, lež aj iné postavy z veselej mladej družiny sú typy životné a čisté. Spisovateľka našla jasný a blízky pohľad na život mládeže, citlivo poznala prirodzenú krásu jeho vzrastu a dozrievania a napísala knihu, ktorú si zrelejšie dievčatá a chlapci prečítajú s potešením a s úžitkom. — im.

KARRER OTTO: Schicksal und Würde des Menschen. Die Frohbotschaft Christi. Verlag Benziger & Co. Einsiedeln, str. 93, cena brož. Fr. 3.20, viaz. Fr. 4. Kniha plná útechy. Karrer osud človeka tu nekladie do rúk slepeho osudu, ale láskavého Boha. Kniha má doviest čitateľa k vrúcnejšiemu postoju k Bohu a k náboženstvu, ktoré má byť najvnútornejšou, najhlavnejšou složkou jeho života. Kniha pôsobí veľmi milo a zošlachujúco. Preberá najzákladnejšie problémy tuzemského života každého človeka: tajomstvo božie v prírode a kňazských dejinách; v osude jednotlivca, v slobode a osude. V malom rozsahu veľmi veľa dáva čitateľom — bohatosť myšlienkovej náplne. Veľmi súca knižka do rúk každého inteligenta. — K. týmto dielkom vykonal veľmi záslužnú prácu. — pm.

BEVILACQUA GIULIO: Christ sei Christ. Verlag Benziger-Einsiedeln/Köln; str. 164. broš. RM 2.70, viaz. 3.50. Bývalý vojak-dôstojník, teraz mních, učí nás chápať ducha Evanjelia. Proroctvo Izaiášovo (6, 53) a jeho splnenie na Kalvárii nesmie odradiť kresťana od života, ani vlastného utrpenia nesmieme sa zľaknúť. Veď bolesť rodí veľké veci. B. nás chce naučiť nielen kresťansky konať, ale aj smýšľať, chce vychovať celých, 100% katolíkov, ktorí neznajú iné východisko: okrem áno a nie — alebo byť s Kristom, a to i v bolesti, alebo ho neznáť nikdy, chce dosiahnuť obetavých kresťanov, pre ktorých „žiť znamená Kristus“ (Phil. 1, 21), ktorí za Krista hrdinsky bojujú, žijú a mrú. Utrpením Kristovým sa prejavila láska božia, k nám, ináč by bola strojená a nepochopená.

Celá kniha rieši problém bolesti. Téma časová pre každého, preto aj kniha je pre každého, kto ešte má súcit s trpiacim Kristom. Veľká myšlienková bohatosť, veľa citátov zvyšuje hodnotu knihy. — p. m.

NEUMANN PAUL: *Priester und Stimme*. Verlag Benzinger & Co., Einsiedeln 1939, str. 88, cena broš. 3.50, viaz. 4.50 Fr. Reč, hlas je nástrojom, akým-si prejavom, odzrkadlením duše; preto načim jeho opatere a pestovania venovať mnoho pozornosti. Otázka pestovania hlasu sa nesmie zanedbávať, veď úspech rečníka a kazateľa často závisí od hlasu a prednesu. Knihou sa dostáva do rúk dielko, príručka odborníka; je celkom praktická. Patrí do rúk budúcich rečníkov a kazateľov. — p. m.

Dr. CZAPIK GYULA: *Vasárnapi szentbeszéd — vázlatok*. Nakl. Korda, Budapest, str. 72, P. 1.20. — Kázne biskupa Czapika na nedele adventu až po nedeľu Deviatnik vyznačujú sa prehľadnosťou preberanej látky, bohatstvom nových myšlienok a postrehov, hojnosťou veľmi dobrých príkladov, takže jeho kázne dosahujú to, ut veritas pateat, placeat et moveat. — vm.

MARIE-TÉRÈSE GUINET: *Un expérience mystique Marie-Antoinette de Geuser*. Desclée, de Brouwer, Bruges, Belgique 1941; str. 296, Fr. 24. Mystický život mnohí nechápu, myslia si, že je to duchovný luxus. Je to život tajomný, ponajprv preto, že vidíme v ňom vystupovať do popredia zmeny psychologické aj morálne; je tajomstvom, lebo tam ide o život a o smrť, je tam reč o činnosti a pasivite, o svetle a o temnotách, o radoostiach a bolestiach, a to akosi pod jedným zorným uhlom, takže nie je ľahké pochopiť, ktorý z týchto prvkov tvorí podstatu mystického života. V tejto knihe máme vysvetlený problém mystiky na živote M. Antoinette de Geuser, ktorú menujú tiež Consummata. Je to osoba z našich čias, preto je nám pochopiteľnejšia a jej život je srozumiteľný aj modernému človeku. To, čo u mystických autorov nájdeme vysvetlené teoreticky, tu je to vysvetlené faktami zo života Consummaty, a to od rodinnej výchovy až po vrcholce jej mystického nazerania. Kniha pre moderného katolíka. (Z Belgicka môžete knihu objednávať.) — im.

Dr. ČENĚK TOMÍŠKO — O. A. TICHÝ: *Zpívající mláďi*. Nakl. B. Rupp, Praha 1941; str. 63, Ks 36. Je to sbierka vrúcnych a veselých piesní pre mládež. Autori dobre poznajú spievajúcu detskú dušu, preto dali do sbierky naozaj také melódie, ktoré ju dvíhajú k vyššej kráse. Odporúčam pre detské besiedky. — im.